YILDÖNÜMÜNDE

LOZAN SULHU

Lozan tecezzi kabul etmez bir kül, ve ölmez bir eserdir

Yazan: **Safaeddin Karanakçı**

Bugün on sekiz milyon Türkün müşterek bir heyecan ve müşterek bir sevincle kutladığı Lozan, mevcud bütün sulh muahedelerinden farklıdır. Lozan, kazanan veya kaybeden iki ordunun veyahud birbirleri ile boğazlaşan bir çok milletlerin akdettiği her hangi bir sulh muahedesi değildir. Lozanı mücerred bir sulh muahedesi olarak tetkik ve mütalea etmeğe esasen imkân yoktur. Zira Lozan; altı yüz senelik bir tarihin tasfiyesi, mutavazı, fakat haklı bir davanın; haris ve hasis emellere dayanan kuvvetleri altetmesidir. Lozan, İsâ'nın doğuşu; Muhammed'in velâdeti; İstanbulun fethi gibi devirleri birbirinden ayıran, insan tarihi için dönüm noktası teşkil eden mühim bir hâdisedir. Bu hâdisenin en mühim vasfı, yüz milyonlarca insanı batıi telâkki ve âdetlerden kurtarmış olması ve hakikati bütün vuzuh ve kat'iyetile anlamak istemiyenlerin yüzüne vurmuş olmasıdır.

Lozan, tecezzi kabul etmez bir kül; bir çok fasılları ihtiva eden büyük ve ölmez bir eserdir. Biz bu yazımızda bu büyük ve lâyemût eserin ancak bir faslı olan kapitülâsyonları tetkik ve mütalea edeceğiz.

Kapitülâsyonun aslı İtalyancadır. Capitulation kelimesinden gelir. İtalyanca Capitulation, muahede ve tafyiz manasını ifade eder.

Osmanlı İmparatorluğu ile muhtelif devletler arasında akdolunmuş bir çok kapitülasyonlar varsa da maalesef bunların metninden mahrumuz. Sultanların mahiyet ve manası anlaşılmıyan bir muvafakat ile ecnebi devletlere bahşetmiş oldukları kapitülastonlar, bilâhare devletin istiklâli ve muhtarlığı ile tearuz teşkil eden bir icab, bir mecburiyet halini almıştır.

Osmanlı devleti ilk kapitülasyonu, İstanbulun fethinden aşağı yukarı bir asır evvel, Saragoza Cumhuriyeti ile akdetmiştir. (1351). Bu tarihten sonra 1391 de Eflâklılar, 1460 da Toskanalılar, 1480 ve Venediklilerle akdedilmiştir.

Fransa ile ilk kapitülasyon en kuvvetli Osmanlı Padişahı, Kanunî Süleyman zamanında akdolunmuştur. (1535). Gerek Fransa ile, gerek bu tarihten evvel diğer devletlerle akdedilen kapitülasyonlara nazaran âkid devletlerin Osmanlı ülkesindeki tebaaları serbest surette ticaret yapacaklar. Bazı harac ve vergilerden muaf tutulacaklardı. Bu ecnebi devletler tebaası arasında ticaretten mütevellid davalar, alâkadar kral veya reisicumhurlar namına kaza salâhiyetini kullanan konsoloslarla bu devletlerin tebaasından iki kişi tarafından teşekkül eden mahkemelerde rüyet olunacaktı.

Kapitülasyonları siyasî; iktısadî ve kazaî olmak üzere üç kısma ayırabiliriz. Tarihçesi ve misalleri ile beraber muazzam birer cild teşkil eden kapitülâsyonlardan yalnız siyasî olanlar üzerinde duruyoruz.

Bir devletin, tecezzi kabul etmez bir kül olan otoritesini istimal ve teşkilâtı esasiye kanununa, içtimaî teamüllere ve temayüllere göre vatandaşlarını sevk ve idare etmesi en tabiî bir hukuk kaidesi iken ecnebi devletler bizim dahilî işlerimize müdahale etmekte idiler. Bazan kanlı muharebe ve isyanları, bazan da hezimetlerimizi intac eden bu ecnebi müdahalelerini burada saymağa imkân yoktur. Ancak dünle bu günümüz arasındaki farkı tebarüz ettirmesi itibarile bir iki misal vermekle iktifa edeceğiz.

Avusturya - Macaristanla akdolunan Basarofça 1718; Belgrad 1739 muahedeleri ile Avusturya bir çok eyaletler arasında, Osmanlı memleketindeki katolikleri himaye hakkını da kazanmıştı. Avusturya her zaman ve her vesile ile «Bosna ve Hersekteki hıristiyanlar katliâm edildi, Bulgaristandaki katolikler zulüm gördüler» iddiasile dahilî işlerimize müdahale etti. Bu suretle 1875 senesinde vergi vermemek yüzünden çıkan ve Avusturya tarafından idare edilmekte olan isyanı bahane ederek Hersekte kendisine bir hegemonya tesisine ve nazarî hakimiyet Sultanda olmak üzere Bosna ve Herseği filen işgal ve bir Avusturya eyaleti haline ifrağ etti.

Avusturya gibi Rusya da Küçük Kaynarca muahedesile Osmanlı memleketindeki ortodoksların hâmiliği hakkını kazandı. Rusya bu hakkını Eflâk ve Buğdan işlerine müdahale ve Yunan istiklâlini temine matuf olan Eterya Cemiyeti mesaisini himaye etmek suretile kullandı. Bu müdahaleler Rusların Karsı, Ardahanı, Beyazıdı işgal etmeleri ve Rumelinde de Edirneye kadar inmelerile neticelenen harbe sebeb oldu 1829.

Kırım harbini müteakıb akdolunan Paris muahedesile 1856 Osmanlı devleti ilk defa olarak Avrupa devletleri manzumesine ithal ve milletlerarası münasebetlerinde hukuk mevzuu telâkki edildi. Bu muahedenin akdinden bir müddet sonra Lübnanda Maruniler, Dürziler tarafından katledildi. Paris muahedesini imzalayan Fransa bunu fırsat telâkki edip 6000 kişilik bir kuvvetle Lübnana çıkarak bu havaliyi bir sene müddetle işgal etti. Siyasî tarihimizde böyle vak'alar pek çoktur.

Siyasî kapitülasyonların diğer garib bir manzarası da, ecnebi konsoloslara bahşolunan imtiyaz ve salâyihetlerdir. Memleketimizdeki konsoloslar yalnız tebaalarının haklarını müdafaa etmekle kalmazlardı. Onlar, ayni zamanda memleketlerinin müddeiumumisi, hâkimi ve icra memuru vazifelerini de görmekte idiler.

Konsoloshanelerle konsolosların ikametgânları, beynelmilel hukuk kaide ve teamülleri hilâfına harici ezmemleket usulüne tâbidi. 1740 tarihli Fransız kapitülasyonunun bir maddesine göre konsolos, konsoloshaneyi muhafaza ve kendisine bahşolunan imtiyazları temin etmek üzere konsoloshanede asker bulundurabilirdi. Yerli hıristiyanlardan devşirilen bu askerler müsellâhtı. Diğer konsolosların da böyle imtiyazları vardı.

Lozan, kapitülasyonları bütün an'ane ve hükümleri ile ortadan kaldırdı.

Lozan, muhteviyatı itibarile hazin bir hatıra olarak nesilden nesle intikal etmesi icab eden Sevri ortadan kaldırmakla kalmadı. O bize, ecdadımızın Viyana kapılarına varıp bugün müstakil birer devlet olan Krallıkları haraca kestikleri zaman ellerinden kaybettikleri devlet kuvvetini, devlet nüfuz ve şerefini bize tanıttı ve verdi.

Biz ancak Lozanla; müstakil ve medenî bir devlet olmak zevk ve heyecanını tattık.

Safaeddin Karanakçı

Doğru değil mi?

Allah razı olsun Yeşilköy nahiye müdüründen!

Yeşilköy nahiye müdürü mıntakası dahilinde ehliyet kâğıdı almamış kimselerin bisiklete binip dolaşmalarını pek haklı olarak menetmiş. Bazı anneler, babalar bir iki refikimize müracaat ederek isminden de anlaşılacağı veçhile bulundukları «yer» in köy olduğunu ve çocuklarının ehliyetnameleri bulunmasa da bu iki tekerlekli arabaya binerek eğlenmelerine müsaade edilmesini bir temenni kabilinden yazdırmışlar.

Bu ana babalara hayret ettik doğrusu.. Çünkü ötedenberi gerek İstanbul şehri içinde, gerekse ona tâbi kaza ve nahiyelerde sırf eğlenmek için bisiklete binip dolaşanların atlı ve motörlü nakliye vasıtalarile yayaları nasıl iz'ac etmekte olduklarını ve bazan ne büyük kazalara sebebiyet vermek üzereler iken ancak tesadüfî olarak bu facıaların önüne geçilmekte bulunulduğunu bir çok defaki neşriyatımızla ispata çalıştık. Bilhassa Nişantaşı, Şişli ve Şişhane asfaltları civarında bunların sağlı sollu mekik dokuyarak yaptıkları kasdî manevralarla hem kendi canlarını, hem de başkalarının hayatlarını tehlikeye maruz bıraktıklarını kaydettik.

Bu vaziyet karşısında en evvel faaliyete geçmiş bulunması dolayısile Yeşilköy nahiye müdürü takdire şayandır. Onun için kendisinden Allah razı olsun ve bu hareketi diğer mıntakalardaki idare âmirlerimizin ittihaz eyleyecekleri tedbirler takib etsin, diyoruz,

Doğru değil mi?

Yanlış ilâc almak yüzünden bir kız öldü

Samatyada Kasabilyas mahallesinde oturan Hasanın kızı Fethiye, ilâc yerine yanlışlıkla tuzruhu içmiştir. Haseki hastanesine kaldırılarak tedavisine teşebbüs edilmişse de, çok geçmeden ölmüştür. Adliye hekimi Enver Karan, kazaen ölen Fethiyenin gömülmesine ruhsat vermiştir.

Lüleburğaz köy enstitüsünün arteziyeni açıldı

Edirne (Hususî) — Bir müddettenberi sondaj ameliyesi devam etmekte olan Lüleburğaz köy enstitüsü arteziyeni 117 metrede muvaffakiyetle açılmıştır. Arteziyenden bol miktarda su temin edilmekte ve (24) saatte (102 ton) su alınmaktadır.

Konyada Anıt meydanına asfalt yapılıyor

Konya (Hususî muhabirimizden) — Konya - İstasyon yolu üzerinde bulunan ve Ebedî Şef Atatürkün heykelleri bulunan Anıt meydanının asfatla kaplanması işine vilâyetçe başlanmıştır. Bu iş, vilâyetimizde ilk asfalt olacaktır.

Konyada arkeolojik hafriyat yapılıyor

Konya (Hususî muhabirimizden) — Şehrimize arkeolog Remzi Oğuzun idaresi altında bir heyet gelerek Alâeddin tepesinde çadır kurup hafriyata başladı. Heyet, Türk Tarih kurumu namına çalışmaktadır. Heyetin mesaisi ilerledikçe bu tepede arkeolojik semereler elde olunacağı ümid ediliyor.

İzmitte rıhtım yapılıyor

İzmit (Hususî) — Şehrimiz belediyesi tarafından yaptırılmakta olan rıhtımın inşaatı devam etmektedir. Rıhtım sahili, eskiden İzmitin en bakımsız, viran semti halinde idi. Şimdi. bu sahadaki eski ve köhne binalar yıkılarak tanzim edilmiş ve yeni Halkevi binası da burada yükselmiştir.

Bergamada bir cinayet

İzmir (Hususî) — Bergamanın Sarıcalar köyünden Ömer oğlu Hasan Özdemir, bir çocuk yüzünden ayni köyden Ali Kayayı tabanca kurşunu ile öldürmüştür. Katil yakalanmıştır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Adliye Vekili gitti

Hasan Menemencioğlu gazetemize yeni adlî meseleleri izah ediyor

Adliye Vekili Hasan Safiyüddin Menemencioğlu, dün sabah İstanbul Adliye dairesine gelerek, bir müddet meşgul olmuştur.

Adliye Vekili, dün akşamki trenle Ankaraya dönmüştür. Vekilin teşyiinde, Adliye erkânından bir çoğu hazır bulunmuştur.

Hasan Safiyüddin Menemencioğlu, gazetecilerin, mahkeme kâtiblerinin müstakbel vaziyeti ve millî korunma kanununun tatbik neticeleri üzerindeki suallerine, şu cevabları vermiştir:

«— Büyük Millet Meclisinde bulunan adlî teşkilât kanun lâyihasile 10 lira aslî maaş almakta olan kâtibler - den 166 sı 15 liraya geçecektir. Büyük Meclisin önümüzdeki içtimaında bu lâyihayı kabul edeceğini ümid etmekteyim. 166 kâtibin terfihi, Adliye kâtibleri için tasavvur etmekte olduğumuz ıslahata dahil değildir. Adliye kâtiblerini, - evvelce de söylediğim gibi - mütehassıs bir sınıf haline getireceğiz. Bunun için lâzım gelen tetkikat, ikmal olunmuştur.

Millî korunma kanunu, ihtikâr cürümleri için gayet seri bir muhakeme usulü kabul etmiştir. Bütün mahkemelerimiz bu işler üzerinde de, gayet hassas hareket ederek kendilerine tevdi edilen işleri süratle neticelendiriyorlar. Bu mevzua taallûk eden mahkemelerdeki işler, fazla miktarda değildir. Bu itibarla, bu kanunun terhibî tesiri kadar önleyici bir tesiri de olduğunu kabul edebiliriz.»

Muvazaalı satış

Fiat Murakabe Bürosu dün bazı dükkânları kontrola başladı

Fiat Murakabe Bürosu kontrolörleri evvelki gün isimleri tesbit edilmiş olan ve muvazaalı bir şekilde üzerine «kiralık» levhası asılarak malları el altından ve faturasız satılan mağazaları dün kontrola başlamışlardır. Kontrol işi süratle ikmal olunacaktır.

Dün Galatada Kürkçükapıda bir toptan kömürcü kayığında kömürü perakende fiatla satarken, bir kumaşçı pazeni, bir düğmeci düğmeleri ve bir çaycı da 180 kuruşluk çayı 12 liraya satarken yakalanmış ve hepsi Müddeiumumiliğe verilmiştir.

Defineyi acaba rüyada mı görmüş?

Sürpağobdaki araştırmalar hâlâ bir netice vermedi

Sürpagobdaki define hikâyesi gülünc bir şekil almıştır. Bu işi ihbar eden madamın, bir gece evvel yediği fazla yemeğin tesirile bir rüya gördüğü ve ihbaratının bundan mülhem olduğu anlaşılmaktadır.

Bu defa bu definenin meydana çıkarılması için bir Rus profesörünün faaliyete geçtiği hakkında bazı neşriyat vâki olmaktadır. Bu zat dün gazetecilere, kendisinin profesör olmadığını söylemiştir. Bu zatın elindeki fennî alât denilen şey de bir şakulden ibarettir. Kendisi de bu işin ciddî bir iş olmadığına kanidir. İşin garib tarafı ortada define olmadığı halde Belediye şayed buradan bir şey çıkacak olursa mal sahibi sıfatile kendisine aid olacağını, binaenaleyh hafriyatı yapmak isteyenin kendisile bir mukavele akdetmesini istemektedir. Vilâyet hukuk işleri müdürlüğü bu talebi tetkik etmektedir.

POLİSTE

Araba altında kalan adam öldü

Küçük Bebekte oturan Mustafa oğlu 85 yaşında Emine, on gün evvel bir muhacir arabası çarpmış, ihtiyar yaralanmıştı. Emin, kaldırıldığı Beyoğlu Belediye hastanesinde dün ölmüştür. Adliye hekimi Enver Karan, cesedin gömülmesine müsaade etmiştir.

Kuyuya düşen çocuk

Şehremininde Seyidömer mahallesinde oturan Abidinin dört yaşlarındaki oğlu Halid, evlerinin civarındaki meydanda oynarken ağzı açık bulunan kör kuyuya düşerek, muhtelif yerlerinden yaralanmış, tedavi altına alınmıştır.

Bir kadına kamyon çarptı

Balatta Karabaş mahallesinde oturan Nesim kızı Raşel ,Eminönü meydanından geçerken şoför Hüseynin idaresindeki 3905 numaralı kamyonun çarpmasına maruz kalarak muhtelif yerlerinden yaralanmış, tedavi altına alınmıştır.

Vapur kazası

Şirketi Hayriyenin 65 numaralı vapuru, dün saat 15 sularında Beşiktaş Vapur iskelesi yanındaki Odun iskelesine yanaşık Mahmud kaptanın idaresindeki Feyzi Bahri motörüne çarpmıştır.

Çarpma neticesinde vapurun kaptan köşkü kısmı, motörün de ön güverte kısmı ehemmiyetli surette hasara uğramıştır.

ADLİYEDE

Sokak ortasında bir kadının parasını çalanlar mahkûm oldular

Üsküdarda, Selimiyede bir gece dükkânını kapattıktan sonra evine dönen bakkal Behiceyi sokak ortasında soymağa teşebbüsten maznun Halidle Hulûsinin muhakemeleri bitmiştir. İstanbul birinci Ağırceza mahkemesi, bu iki gencden birinin kadının boğazına sarıldığını ve diğerinin elindeki içi para dolu çantayı zorla aldığını sabit görmüştür. Kadın bağırınca konukomşu yetiştiğinden, suç, yarıda kalmıştır. Kadını ve çantayı bırakıp kaçanlar da, Karacaahmed mezarlığında yakalanmışlardır. Mahkeme, Halidle Hulûsinin ikişer sene, dörder ay müddetle ağır hapse konulmalarını ve o kadar müddet umumî emniyet nezaretinde bulundurulmalarını kararlaştırmıştır.

Beş sene hapis

Eyübsultanla Defterdar arasındaki yolda bir geceyarısı işlenen suçun muhakemesinde, İstanbul birinci Ağırceza mahkemesi, dün kararını bildirmiştir.

Bu davada, Tahsin Durmazgider adlı orta yaşlı bir adam, Hamdi isminde birisini öldürmek maksadile yaralamaktan, Hamdinin kardeşi Osmanı da öldürmekten maznundur. O gece bir akraba evinde içki içildikten sonra, dönüşte, Tahsinin sarhoşlukla bir para işini münakaşa ettiği ve bu sırada bıçak çekerek yol arkadaşlarına saplandığı iddia olunuyordu.

Mahkeme, hâdisede yaralama ve öldürme kasdi olmadığı, suçlunun kavgada silâh kullanarak tedbirsizlik ve dikkatsizlikle yaralamağa ve ölüme sebeb olduğu neticesine varmıştır. Tahsin Durmazgider, Osmanı öldürmekten beş seneye, Hamdiyi yaralamaktan da bir ay beş güne mahkûm olmuştur. Suçlar birleştiğinden, neticede bütün hapis müddeti beş sene, on yedi güne indirilmiştir.

Erenköyünde yangın

Erenköyünde Etemefendi caddesinde 25 numaralı bahçenin içindeki bir ahırla samanlık tutuşmuş ve tamamen yandıktan sonra İtfaiyenin gayretile civardaki evlere sirayetine imkân bırakılmadan söndürülmüştür.

Bir yangın başlangıcı da Tarlabaşında Tekir sokağında vukua gelmiş, 6 numaralı apartımanın altındaki marangoz atölyesine aid baca tutuşmuşsa da yetişen İtfaiye tarafından süratle söndürülmüştür.

MÜTEFERRİK

Nüfus müdürü geldi

İstanbul Nüfus müdürlüğüne tayin edilen Dahiliye Vekâleti Nüfus umum müdürlüğü şube müdürlerinden Muharrem Erem dün şehrimize gelerek yeni vazifesine başlamıştır.

Orman yangını

Dün akşam Beykozun Güllük köy mevkiinde büyük bir orman yangını zuhur ettiği Vilâyete haber verilmiş, Beykoz kaymakamı ile orman muhafaza kıtaatı ve diğer alâkadarlar yangın mahalline hareket etmişlerdir. Yangının tevessü etmemesi için civar köy halkı mecburî mükellefiyet kanununa tâbi tutulmuşlardır.

Taksilere lâstik temin olunacak

Taksilerde tek, çift usulünün lâğvile bütün taksilerin işlemesine müsaade edileceği yazılmıştı. Taksi sahiblerinden bir çoğu alâkadar makamlara müracaat ederek tek, çift usulünün kaldırılmasının maksadı temin edemiyeceğini, zira bir çok taksilerde lâstik bulunmadığını beyan etmişlerdir. Yapılan tetkiklere nazaran alâkadar acenatlar süratle lâstik getirtmek üzere teşebbüslere girişmişlerdir.

Fiat Murakabe komisyonu toplandı

Fiat Murakabe komisyonu dün Vali muavini Ahmed Kınığın riyaseti altında toplanarak mühim bazı meseleleri tetkik etmiştir. Bu toplantıda Toprak Mahsulleri Ofisi müdürü de bulunmuştur.

Kauçukçuların toplantısı

Kauçuk sanayii erbabı dün Millî Sanayi Birliğinde bir toplantı yapmış ve gümrük tarifesinde yapılacak tadilâtta kauçuk sanayii için yapılacak istekler tespit olunmuştur.

Emniyet U. Müdürü

Şehrimizde bulunmakta olan Emniyet İşleri umum müdürü Osman Sabri Adal, dün Vilâyette Örfî İdare Komutanı Korgeneral Ali Rıza Artunkal, Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar ve İstanbul Emniyet müdürü Salâhaddin ve Belediye reis muavini Lûtfi Aksoyla görüşmüştür.

«Akbaba» kapatıldı

«Akbaba» refikimiz Örfî İdare Komutanlığının kararile iki hafta müddetle tatil edilmiştir.

Kısa Haberler

Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdar Büyükadaya giderek kaza ihtiyaclarını tetkik etmiştir.

HEM NALINA HEM MIHINA

Lozan dersi

Temmuz, Türkiye için uğurlu bir aydır. Hürriyetin ilânı, Lozan sulhu, Montrö muahedesi, Hatayın kurtuluşu hep temmuzda olmuş, büyük tarihî hâdiselerdir. Son günlerde birbirini takib eden Montrö, Hatay ve Lozan bayramları, hep ayni muhteşem eserin birbirini tamamlayan fasıllarıdır ve hepsinde Büyük Millî Şef İsmet İnönünün uğurlu elini görürüz. Bu üç zaferin üçü de birer sulh zaferidir.

Lozan, Anadoluda kazanılan büyük askerî zaferle hazırlanmıştı. Bu zaferin İnönünden Dumlupınara kadar bütün muharebelerinde Millî Şefimizi, garb cephesinin muzaffer kumandanı olarak görürüz. Ebedî Şef Atatürkten aldığı ilhamlarla harbi kazanan kumandan, ayni ilhamlarla sulhu da kazanmak için Lozana gitmiş; orada da muzaffer olmuştur. Montrö muahedesile Boğazlardaki Türk hakimiyeti kayıdsız ve şartsız teyid edilirken İsmet İnönü Başvekildi; Hatayın kurtuluşu tahakkuk ederken İsmet İnönü Millî Şef olarak Türkiye Cumhuriyetinin başında bulunuyordu. Onun Atatürkle beraber yarattığı büyük eserin, Türkiye Cumhuriyetinin mesnedlerinden biri de Lozan sulhudur.

Lozan, hakkın haksızlığa, adaletin zulme, hürriyetin esarete, şerefin zillete, istiklâlin sömürgeliğe ve nihayet hayatın ölüme galebesidir. Büyük Harbin galibleri, kazandıkları zaferi suiistimal etmişler, «Veyl mağlûblara!» naralarile mağlûb milletleri en tabiî haklarından bile mahrum bırakmışlardı. Onlar, binlerce yıl müstakil ve hâkim olarak yaşamış, birçok milletlere asırlarca civanmerdane efendilik etmiş olan büyük Türk milletine karşı da Sevr'de haksızlığın, zulmün en büyüğünü yapmışlardı. Tarihin yüzünü kızartacak bir gaddarlıkla Türkün istiklâline ve hayatına kasdeden Sevr'i, külüstür bir saksı gibi, Türk dipçiklerile parçaladık. Sonra Büyük Harbin mağrur, zalim ve doymak bilmez, emperyalizmini Anadolunun muharebe meydanlarında olduğu gibi, Lozanın müzakere salonlarında da mağlûb ettik.

Sonraki Montrö ve Hatay zaferleri gibi, Lozan zaferi de, haklı davalarımızın siyaset ve diplomesi ile, zekâ ve basiretle müdafaası sayesinde kazanılmıştır.

Lozan sulhunda, bütün dünya için, istifadeli bir tarih dersi vardır. Lozanda, Büyük Harbin öteki sulh muahedelerine hâkim olan mütehakkim Versay zihniyeti hâkim olmamıştır; Lozanda sulh dikte edilmemiş, müzakere edilmiştir; çok çetin ve uzun çekişmeler neticesinde olmakla beraber, sulh cebren değil, tarafların kabul ve rızasile imza edilmiştir. Ve böyle olduğu içindir ki Versay ruhile yapılan sulh muahedelerinin hepsi ikinci dünya harbi denilen müthiş yangını tutuşturan birer kundak olduğu halde, Lozan, bugüne kadar, daima bir sulh amili olmuştur. Geçen Büyük Harb sonunda yapılan beş muahededen dördü süngülerle parçalanmıştır; payidar olan ve yaşayan yalnız Lozandır. Ötekiler tarihin bir mislini kaydetmediği bu kanlı harbi doğurmuşlardır; Lozan ise bir sulh sembolü olarak yaşayor. Azgın bir cinnetin hücumuna uğramadıkça da yaşayacaktır. Halbuki bütün o muahedelerin imzalandığı tarihte, bunların en sonuncusu olan Lozanın en kısa ömürlü olacağını sananlar pek çoktu. Türk milleti istediği sulhu elde ettikten sonra, bütün varlığile bu sulhu yaşatmağa ve sulh içinde inkılâb ve terakki hamlelerini yaratmağa çalıştı; muvaffak da oldu.

Biz, yurdumuzun bütünlüğünü ve millî istiklâlimizin tamamlığını temin eden Lozanı ve Lozanın barışçı ruhunu yaşatmak azmindeyiz. Onu imza eden Büyük Millî Şef, eserini muhafazaya and içmiş olan milletin başındadır. Lozanı yıkmak ve sulhumuzu bozmak isteyenler varsa, bunlar, onu korumak için her fedakârlığa hazır olduğumuzu bilmelidirler.

Lozanı kutlularken onu yaratanların huzurunda hürmet ve minnetle eğiliyoruz ve bu andımızı en büyük bir imanla tazeleyoruz.

Antalyaya gönderilen el tezgâhları çalışmaya başladı

Antalya (Hususî) — Sanayi umum müdürlüğü tarafından vilâyetimize gönderilen dokuma el tezgâhlarının köylülerimize tevzii işi ikmal edilmiş ve bütün tezgâhlar çalışmaya başlamıştır. Köylülerimizin boş zamanlarını kıymetlendirmek ve muhtac köylülerin giyim ihtiyacını karşılamak maksadile dağıtılan bu tezgâhlar, köylülerimizin en mühim ihtiyaclarından birini karşılamış olduğundan fevkalâde memnundurlar.

Vilâyetimizin müteaddid kaza ve köylerinde açılan dokuma kursları muktedir ustaların nezareti altında çalışmakta ve bu suretle şimdiye kadar 185 kadın ve 96 erkek olmak üzere 281 köylü dokuma tezgâhlarında kumaş dokumayı öğrenmiş bulunmaktadır.

Konyada araba tarifesine itiraz ediliyor

Konya (Hususî muhabirimizden) — Konyada araba ücretlerinin tarifesi mıntaka esası üzerine yapıldı ve bu cihet halkın çok aleyhine oldu. Çünkü Konyada araba ile gidilen ve arabaya binilen yerler mahdud olduğundan mıntaka esası hiç bir menfaat temin eylememektedir. Konyada arabaya yüzde doksan beş nispetinde Hükûmet meydanı - İstasyon arasında biniliyor. Şimdiki tarifeye göre, Hükûmet meydanile İstasyon arası bir mıntakadır ve bu mıntakada arabanın tarife ücreti kırk kuruştur. Halbuki istasyonda mutlak işi olmıyan hiç kimse istasyona gitmez. Bunlarda istasyona gitme araba ücreti ne ise o masrafı göze alarak arabaya binerler. Hükûmet meydanile İstasyon arası iki kilometredir. Bu arada arabaya binenler ekseriyetle hemen birinci kilometrede inerler. Bu bir kilometrelik mesafe için İstasyon tarifesi olan kırk kuruşu ödemek mecburiyetinde kalıyorlar ki, bu, hiç bir veçhile değer ücret değildir. Eskiden - istasyon haric - bu arada on ve nadiren de on beş kuruş masraf ihtiyarile istenildiği zaman araba tedarik olunabilirdi. Belediyemizin bu araba tarifesile tekrar meşgul olması çok yerinde olacaktır.

İzmitte Yardımsevenler cemiyeti teşkil edildi

İzmit (Hususî muhabirimizden) — Yardımsevenler cemiyetinin İzmit şubesi teşekkül etmiştir. Halkevinde, bu münasebetle yapılan toplantıda Valimiz Ziya Tekeli, Vali muavinimiz Vehbi Berk ile şehrimizin ileri gelen bayanları hazır bulunmuştur.

Valimizin refikaları Bayan Seniha Tekeli, bu münasebetle irad ettiği bir nutukta ezcümle demiştir ki:

«— Sosyal ve millî hayatın icab ettirdiği her türlü ferdî ve ma'şerî mücadelede de iştirak hissesini unutmıyan Türk kadınları bu an'anevî duygudan ilham alarak sayın Bayan İnönünün açtığı bayrak altında toplanmış bulunuyorlar.

Birliğimiz, bir millet kadrosunda en ulvî ve içtimaî maksadları kendisine gaye edinmiştir. Bu büyük teşebbüs hareketi en açık manasile Türk kadınlığının vatanperverlik, merhamet şuurunun teşkilâtlandırılması, annelik şefkatinin yurd ufuklarını bir atmosfer halinde sarmasıdır.»

Sözlerini, yeni teşekkül eden cemiyete muvaffakiyet temennisile bitiren Bayan Seniha Tekeli şiddetle alkışlanmıştır.

Bunu müteakıb Yardımsevenler cemiyetinin İzmit şubesi idare heyeti seçimi yapılmıştır. Reisliğe Seniha Tekeli, kâtibliğe Nebahet Belgin, veznedarlığa İclâl Par, azalıklara Aliye Berk, Hasibe Ardaman, Zehra Tamer, Şikâr Kayî, Saadet Çoğıl, ittifakla seçilmişlerdir.

Yardımsevenler cemiyetinin Adapazarı şubesi de teşekkül ederek faaliyete geçmiştir.

Alpullu şeker fabrikası faaliyete geçiyor

Edirne (Hususî) — Yeni sene pancar mahsulünün idraki yaklaşmış olmasına binaen Alpullu şeker fabrikasında şimdiden hazırlıklara başlanıldığı ve kampanyanın bu ay sonuna doğru faaliyete geçeceği haber alınmıştır.

Küçük hikâye

Aşk mektubları

Ahmed Hidayet

Faize, geçen sene liseyi bitirdi. Olgunluk imtihanını da muvaffakiyetle verdi. Babası, biraz dinlenmesi, toplanması için onu Ankaradan Kınalı adadaki teyzesine gönderdi.

Melâhat Hanım, beyaz saçlı, güleryüzlü bir kadındı. Faizeye de bayılırdı. Yeğeninin geldiğine öyle memnun oldu ki, sormayın!. Daha kapıdan içeriye girer girmez:

— Yavrucağım safa geldin, evimize safalar, genclik, hayat getirdin!

Diye boynuna sarıldı. Eniştesi mütekaid Şevket Bey bile pek nadir kımıldadığı köşesinden kalkmış, onu karşılamak için beyaz mermer merdivenlere kadar inmişti.

Faize, bavullarını odasına yerleştirdi. Yüzünü gözünü yıkadı. Üstünü başını değiştirdikten sonra bahçeye çıktı.

Teyzesile eniştesi karşılıklı iki açılır kapanır iskemleye kurulmuşlardı. Hizmetçi kadın mutfağın eşiğinde ellerini göbeğinin üstünde kavuşturmuş şaşkın ve hayran iki tarafa bakıyordu.

Bahçe, uzun ve üstü yaprak ve dallarla süslü çardaklarla örtülü idi. Yerdeki çakıl taşları, üzerlerinde kovalamaca oynıyan «Tankey» ile «Şarklı» nın ayaklarının arasında durmadan çıtırdıyor, pıtırdıyordu.

Solda bir yeşil papağan, kafesinde uyukluyordu. Faize başını yukarı kaldırıp çardağı dikkatle tetkik edince evin sakinlerinden bir kaçile daha tanıştı. Durmadan şaklıyan sarı kanarya. arada bir makamlı, ahenkli cıkcıklıyan kızıl baş saka.. İspinoz ve saire.

Melâhat Hanım, Salime Kadına:

— Haydi Faizeciğime kahvaltı hazırla!

Diye emir verdikten sonra, genc kıza döndü:

— Kusura bakma, dedi, iskeleye kadar inemedik. Eniştenin hali malûm. Ben gelmek istedim ama, bir türlü derlenip toplanamadım.

Faize gülerek:

— A.. Ziyanı yok teyzeciğim, diye cevab verdi. Bavullarımı gördünüz, iki çocuğa verdim. Onlar evi biliyorlarmış. Kolayca geldim.

Şevket Bey inler gibi söze karıştı:

— Evlâdcığım. İskeleye biraz uzak ama, çok sakin, çok havadar. Biz burada insan yüzü pek nadir görüyoruz. Kuşlar ve hayvanlar arasında halli hamur olup gidiyoruz. Bu, Pekinka azması Tankey ile kibar ve nazlı Van kırması «Şarklı» başlıca eğlencemiz. Birbirlerile durup dinlenmeden yarenlik ederler.

Faize şöyle bir baktı. Başının tüyleri gözlerinin üstüne düşmüş minimini köpekle postu ipek gibi parlıyan yeşil gözlü kedi tatlı tatlı oynaşıyorlardı.

Şevket Bey, bu bir iki cümleyi söylemekten yorulmuş görünüyordu. Derin bir nefes aldıktan sonra ilâve etti:

— Papağanımız Koko gayet az konuşur ama, hayli maskaradır, seni epeyce güldürecektir!.

Faizenin ilk üç dört günlük hayatı sonsuz bir yeknasaklık içinde geçti. Sabahları sahile kadar inip denize giriyor, öğleden sonraları okuyor ve uyuyor. Güneşin batmasına yakın zamanlarda da komşunun kızı Feriha ile iskeleye kadar iniyordu.

Feriha, çirkin, zayıf, esmer olduğu için evlenemiyerek kalmış, otuz beş yaşına yaklaşmıştı. Faizeye arkadaş olacak bir vaziyette değildi. Kocadan mahrum, sevgiden uzak kaldığı cihetle vücudile birlikte ruhu da çökmüştü. Daima bedbin görünüyor, ıztırab ve yeis verici lâkırdılar söylüyor, yalnız arasıra yukarı köşkteki sokağa çıkmaz, hiç bir iş yapmaz acayib bir delikanlıdan bahsediyordu.

Bir sabah, posta müvezzii, Faizeye Şevket Beyin gazetelerile birlikte mavi renkte mustatil bir zarf uzattı:

— Küçük hanım, dedi, bu da size.

Garib şey. Ona bu şık zarfın içindeki kokulu mektubu kim gönderebilirdi? Her halde, annesi, babası değil. Zaten üzerinde «Kınalıada» dan maada hiç bir postanenin damgası yoktu. Derhal Ferihanın bahsettiği sokağa çıkmaz, hiç bir iş görmez acayib delikanlıyı hatırladı. O vakit hemen zarfı katlayıp korsajının göğsüne sıkıştırdı. Gazeteleri eniştesine verdikten sonra odasına çıktı. Korku ve merakın birbirine karışarak doğurduğu büyük bir halecanla zarfı yirtti. Dikkat ve itina ile yazılmış satırları okumaya koyuldu. Evet tahmininde yanılmamıştı. Bu, bir aşk mektubu idi. Fakat imza yerinde yalnız «meçhul âşıkınız» terkibinden başka bir şey yoktu.

Üç haftaya yakın bir zaman ayni zarf içinde ayni kâğıd. Mektublar her gün muntazaman gelmekte devam etti. Meydana ve ziyaya çıkmaya cesaret edemiyerek perde ve karanlıklar arkasında saklanan âşık, her defasında biraz daha hararetleniyor, coşuyor, bazan kadın ifadesini andıran incelikler gösteriyor, sonra birdenbire sun'î ve yapmacık bir erkek ruhu takınıyor, yalvarıyor, yakarıyor, onsuz yaşayamıyacağına yeminler ediyor, eğer sevgisine mukabele görmiyecek olursa intihar edeceğini söylüyordu.

On sekiz yaşının mevcudiyetine verdiği ateşliliğe rağmen muvazeneli bir genc kız olmaktan hiç bir zaman ayrılmamış olan Faize:

— Hepsi iyi ama, diye düşünüyordu. ey romantik ruh, sen kimsin, Hiç olmazsa bir kere ortada görün. Ben de anlıyayım bakalım. Belki bütün bu çektiğin ıztırablara, üzüntülere hiç lüzum kalmaz. Çarçabuk annemin, babamın reyini alır, sana muvafakat cevabı veririm!.

Tabiî teyzesine, eniştesine böyle bir sırrı açmaya imkân olmadığını biliyor, Feriha ile derdleşecek olsa, onun zaten harab ve bitkin ruhunda büsbütün öldürücü kıskanclık fırtınaları esmeğe başlıyacağını tahmin ediyordu.

Mektubların sayısı yirmiyi bulunca meçhul âşık birdenbire susmuş, artık postacı Faizeye annesinin, babasının yolladığı «Ankara» damgalı mektublardan başka hiç bir şey getirmez olmuştu.

İnsanların muayyen şeylere alışmaları ne fenadır. Faize, Ankaradan trene binerken hatır ve hayalinden bile geçirmediği böyle esrarlı bir hâdise karşısında ne derece hayret duyduysa, şimdi de ondan ansızın mahrum kalınca daha müthiş bir şaşkınlığa kapılmıştı.

Acaba Ankaradaki arkadaşları Kınalıadada bir suç ortağı bularak kendisile alay mı etmişlerdi? Yoksa hakikaten bu işi o acayib delikanlı mı yapmıştı?

Fakat içini kurd gibi yiyen tecessüs neticesi bazı günler köşkün etrafında saatlerce dolaştığı halde orada canlı bir mahlûkun yaşadığına delâlet eder hiç bir ize tesadüf etmemişti.

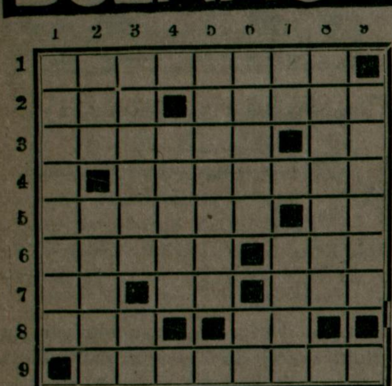
***

Nihayet eylûl geldi. Faize, Dil Fakültesi kabul imtihanlarına girebilmek için biraz erkence Ankaraya dönmeğe karar verdi. Son akşam Feriha ile beraber dolaşırken tam ona bu garib maceradan bahsetmek üzere idi ki, ihtiyar kız:

— Sana bir itirafta bulunacağım ama, dedi, kusurumu affet. Vaktile «En güzel aşk mektubları» isminde bir kitab satın almıştım. On beş senedir, hiç bir erkeğe bunları kopya edip göndermek nasib olmadı. Çünkü hiç bir delikanlı bana yüz vermedi. Fakat kadın, erkek canlı bir mahlûka bu hararetli cümleleri, sanki ruhumun bütün derinliğinden kopup fırlıyormuş gibi yazmak hırsile yanıp tutuşuyordum. Eğer bu sefer sen gelmeseydin, teyzenden bir kaç gün için Kokoyu istiyecek, durmadan, dinlenmedin yirmi mektubu baştan aşağıya ona okuyacak, on beş senedir mevcudiyetimi kavuran hırs ve iştiyakı bu suretle tatmin etmeğe çalışacaktım!

Ahmed Hidayet

BULMACA

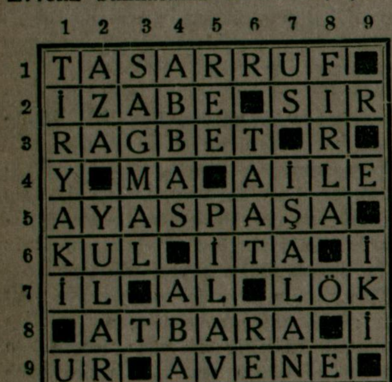
Soldan sağa:

1 — Ufak tefek bazı eşya. 2 — Yemeni süsü, tersi ciddiliğe delâlet eder. 3 — Memba, mabudlardan. 4 — Oyunlar. 5 — Hak gözetirlik, tersi bir hayvandır. 6 — Ters çevirirseniz çöl hâdiselerinden olur, nihayet. 7 — Bir renk, iki harf yanyana, bir ırka mensub. 8 — Memleketimizde bir ırmak, bir edatın tersi. 9 — İçten gelen mevzun söz misali (iki kelime).

Yukarıdan aşağıya:

1 — Göz boyayıcı. 2 — Tersi bir hayvandır, bir emir. 3 — Demiryolları (cemi), matematikte kullanılır bir harf. 4 — Tersi lânetlenmiş manasına gelir. 5 — Bir çeşid tezyinat usulü. 6 — Zaman, iplik bükmeğe yarar. 7 — Bir renk, mey sunan. 8 — Salata cinsinden bir yemek. 9 — Memlekete müteallik.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

SPOR

Fuar kupası maçları

İzmir mıntakası fuar münasebetile İstanbul muhtelitini iki maç yapmak üzere İzmire davet etmiştir. Fuar maçlarına Ankara muhteliti de davet edilmiştir. İzmir mıntakası maçlara 9 eylûl İzmirin kurtuluş günü başlanacağını ve 500 lira da masraf vereceğini bildirmiştir. İstanbul futbol ajanlığı eylûl içinde lik maçlarına başlanacağını ileri sürerek bu maçların 30 ağustosta yapılmasını istiyecek ve millî kümede olduğu gibi masrafın da 650 lira olarak verilmesini teklif edecektir.

İzmirden muvafık cevab gelirse Galatasaray ve Fenerbahçe kulüblerinin antrenörlerile yapılacak bir istişareden sonra muhtelit takım seçilerek antrenmanlara başlayacaktır.

Tenis teşvik maçları

İstanbul mıntakası tarafından tertib edilen teniş teşvik maçlarının dömifinalleri bu gün ve yarın Taksim Dağcılık kulübü sahasında yapılacaktır. Cumartesi günü yapılacak final maçlarının programı şu şekilde tesbit edilmiştir:

Tek erkek saat 14,30 da, tek kadın 16,15 te, çift erkek 17 de, muhtelit maça saat 18 de başlanacaktır.

Yüzme şampiyonası seçmeleri

İstanbul mıntakası yüzme şampiyonluğunun seçmeleri önümüzdeki cumartesi ve pazar günleri Moda havuzunda yapılacaktır. Nihaî müsabakalar 9 ve 10 ağustosta gene Modada yapılacaktır.

Cumartesi günü yapılacak müsabakalar; 100 serbest, 200 kurbağalama, 400 serbest, 4x200 bayrak yarışı ve tramplen atlamalarla sutopundan ibarettir.

Pazar günü yapılacak müsabakalar, 200 serbest, 100 sırtüstü, 1500 serbest, Türk bayrak yarışı, kule atlamaları ve sutopu müsabakalarıdır.

Bu müsabakalardaki program, 30 ve 31 ağustosta yapılacak Türkiye birinciliklerinde, 13 ve 14 eylûlde yapılacak fuar müsabakalarında aynen tatbik edilecektir.

Boks ajanlığında yeni tayinler

İstanbul mıntakası boks ajanlığına Galatasaray kulübünden Şakir Baruer, antrenörlüğüne eski boksörlerden Galatasaraylı Necmi tayin edilmişlerdir. Geniş bir faaliyet programı hazırlamakta olan ajanlık organizasyon işlerini de tanınmış menecerlerden Danyala bırakmıştır. Ankara ve İstanbul ekipleri arasında müteaddid boks maçları tertib edilecek ve bu temaslara büyük bir ehemmiyet verilecektir.

Eminönü Halkevinde yüzme kursu açıldı

Beden Terbiyesi kadın mükelleflerini çalıştırmakta olan muallimler için Eminönü Halkevinde bir yüzme kursu açılmıştır. Kursa 19 muallim iştirak etmiştir. Grupa ayrılan muallimler haftada iki gün çalışmağa başlamışlardır.

Eminönü Halkevinin kampı

Eminönü Halkevi Floryada kendi azalarına mahsus olmak üzere bir kamp açacaktır. Kampta izcilik ve yüzme dersleri verilecektir.

Bu akşam Zonguldağa gidecek olan atletleri davet

İstanbul atletizm ajanlığından:

Aşağıda isimleri yazılı atletler 27/7/941 tarihinde Zonguldak bölgesile yapılacak atletizm müsabakalarına iştirak edeceklerinden 24/7/941 perşembe günü saat 17 de hareket edecek olan Karadeniz vapuruna yetişmek üzere saat 15 te kafile başkanı bulunan Dr. Nureddin Savcıya Galata rıhtımında müracaatleri lüzumu tebliğ olunur:

Melih Şamlı, Hüseyin Küçük Atıl, Alâeddin, Gıyas Akkan, Kutbi Akkan, Necdet Ergül, Selim Yalın, Halil Altındağ, Kâzım Sessiz, Nedim Etüz, Adnan, Ferid Bükülmezbaş, Cevdet Zevyer, Mehmed Berkok, Cevad Tugay, Kâmran Tekil, Remzi Akkor, Samim Serdaroğlu, A. Anjus, Raif Develioğlu, Necat, Dündar Tünç, Halid Arsever.

Serbest sütun

Dolmabahçe - Bebek yolu da tanzime muhtacdır

Bebekte oturan ve şahsiyeti bizce malûm bulunan bir zat, sayın Valimizin imar işlerine dair beyanatı üzerine düşüncelerini şu suretle bildirmektedir:

«Güzel İstanbul şehrinin imar edilmeğe muhtac pek çok yeri bulunduğunu ve bundan dolayı da burada imar işinin pek müşkül olduğunu idrak edemiyenlerden değilim. Başlanan bir işi yavaş, aksak dahi gitse tenkid etmek istemem; çünkü yapılsın da, ne yapılırsa yapılsın, kârdır diye düşünenlerdenim.

Fakat bir cihet gözüme battığı için bahse mevzu hâdise ile zihnimin meşgul olmasına bir türlü mâni olamadım. Yapılanı tenkid edecek değilim; vasat ve müntehası ikmal edildiği halde mebdeine bir türlü başlanamıyan her bakımdan çok mühim bir yoldan bahsedeceğim: Boğaziçinin Rumeli sahilinin nâzım ve tatbikat plânları üç senedenberi bitmiş ve mevkii tatbika konmuş bulunuyor. Hatta Bebek - İstinye yolunun istimlâkâtı, inşaatı tamamlanmak üzerindedir. Bu başarıdan Belediye ile beraber biz de iftihar ederiz.

İstinyeden Boğazın son iskelelerine kadar da bugünkü gidiş gelişe kâfi gelecek yol vardır. Demek ki İstanbuldan, merkezden, Rumelikavağına kadar imtidad eden ve çok mühim olan ana yolun orta ve son kısımlarının genişletilmesi ve örtülmesi tamamlanmak üzere bulunuyor. Her işe bidayetten başlanır, bu bir kaide değil bir hakikattir.

Mezkûr yola her nedense, Belediye evvelâ sonundan, Büyükdereden, bilâhare ortasından, Bebek - İstinye cihetinden başladı. Ve bidayetini yapmaya da hiç niyeti yok gibi gözüküyor. Ama denilebilir ki: Bu, yoldur, dar olan kısımlarının genişletilmesine evvelâ başlamak lâzımdır. Mevzuubahs yolda bu iddia varid değildir. Zira Bebek - Rumelihisarı arasındaki Bebek koyunda, sahil boyunca uzanan caddenin genişliği 14-15 metre iken ve burada tramvay da mevcud değilken, şehir plânına göre bu yol dar gözüktü ve mühim istimlâkât yapılarak burası 20 metre genişliğe iblâğ edildi. Halbuki ana yolun başlangıc kısmında (Dolmabahçe - Bebek yolu) tramvay da geçtiği halde, 5-6 metre genişliğinde yerler vardır. Bunların açılmasına niçin teşebbüs edilmiyor? Garib gördüğüm nokta da budur.

Dolmabahçeden Ortaköye kadar olan kısımda, yıkık duvarların taşları da Belediyenin himmetile kaldırıldıktan ve temizlendikten sonra, şimdilik bu yol mürur ve ubura kâfi gelmektedir. Fakat Ortaköyle Kuruçeşme arasında kömür depolarının arkasında, yolun birçok yerlerde genişliği ancak 6 metre kadardır. Otomobil ve tramvay yanyana geçemez. Tabiî olarak da bu civarda kaza eksik olmaz. Arnavudköy Kız Kolejinden sonra, Köçeoğlu yalısı denmekle maruf yalıya kadar yol oldukça geniştir, fakat bu yalıdan sonra, Boğazda, her hususta en kıymetli sayfiye olan Bebeğe yaklaşırken yıkılan Sultan yalısının ve Mısır sefaretinin arkasındaki çok dar olan yolun genişliği 7 metreyi bile bulmaz; üstelik burada tramvay hattı da çift hattır. Bebek plântonuna yaklaşırken fuzuli ve tehlikeli birkaç kavis de vardır. Şehir plânında çok isabetli olarak bu kavisler hazfedilmiş ve dar yol da genişletilmiştir.

Bebekte oturan ve İstanbulu çok seven bir vatandaş sıfatile muhterem Vali ve Belediye Reisimizden dileğim:

Boğazın Rumeli ciheti yolunun orta kısmının inşaatı da tamamlanmak üzere bulunurken bu yolun mebdeini teşkil eden Dolmabahçe - Bebek yolundaki dar, tehlikeli, kavisli kısımların nazarı dikkate alınarak şehir plânına göre genişletilmesinin teminidir.

Elektrik, Tramvay ve Tünel şirketleri de Belediyeye geçtikten sonra bilhassa tramvay güzergâhı olan mevzuubahs yolda hiç olmazsa bazı pek dar ve tehlikeli, kavisli kısımların bir ayak evvel açılmasının kabil olacağını o semtte oturanlar gibi ben de ümid etmekteyim.»

Fuarda yapılacak maçlar

İzmir (Hususî) — Fuar mevsiminde şehrimizde mühim spor hareketleri olacaktır. Şimdiden hazırlıklara ve bazı teşebbüslere girişilmiştir. Güreş, tenis ve yüzme müsabakalarından başka, millî küme şampiyonu Beşiktaşla millî küme ikincisi Galatasarayın İzmire davetleri kararlaştırılmıştır. Misafir takımlar 31 ağustos ve 1 eylûlde İzmir Altınordu ve Altay takımlarile karşılaşacaklardır. Bundan başka üç şehir muhteliti (İstanbul, Ankara ve İzmir) arasında maçlar yapılması da düşünülmüş ve teşebbüsata girişilmiştir. Eğer buna imkân hasıl olur ve muvafakat temin edilebilirse maçlar 7 ve 8 eylûlde oynanacaktır.

Fuarın Kültürpark kısmında, büyük bir akuvaryom tesis edilerek İzmir körfezindeki her cins balığın burada teşhiri de kararlaştırılmıştır. Bunlar arasında köpek balıkları ile büyük deniz kaplumbağaları ve canavarları da bulunacaktır. Balıkçılar cemiyeti ile temasa geçilmiş ve bunların şimdiden tutulmağa başlanması temin edilmiştir. Akuvaryomun tamamlanmasına kadar balıklar, muvakkat bir havuzda bulundurulacaktır.

Sivrihisarda arteziyen kuyuları açılacak

Sivrihisar (Hususî) — Nafıa Vekâleti sular umum müdürü Salâhaddin, şehrimize gelmiştir.

Arteziyen çıkarmak hususunda incelemeler yapan sular umum müdürü; bu yolda çalışan köylülerle temas ve Sakaryanın kaynağından itibaren eksilen sularla meydana gelen yeraltı sularının çıkarılması ve istifade imkânlarını tetkik etmiştir.

Bundan sonra Ankaraya dönen umum müdürün gerekli malzemeyi göndereceği ve çalışmalara başlanacağı umulmaktadır.

Van Cumhuriyet Müddeiumumiliğinden:

1 — Van merkezinde inşa olunacak Cezaevi bedeli keşfi «21915» yirmi bir bin dokuz yüz on beş lira «3» kuruştur.

2 — Bu işe aid evraklar şunlardır:
Proje,
Metraj,
Keşif hulâsası,
Eksiltme şartnamesi,
Fennî ve hususî şartname,
Nafıa işleri genel şartnamesi,
Yapı işleri U. ve fennî şartname ile mukavele projesidir.

3 — Talibler bütün evrakı Van Nafıa Müdürlüğünde meccanen görebilirler.

4 — Eksiltme kapalı zarf usuliledir. 18/7/941 tarihinden itibaren on beş gün müddetle 2/8/941 cumartesi günü saat on birde Van C. Müddeiumumiliği makamında yapılacaktır.

5 — Taliblerin bin altı yüz kırk üç lira altmış üç kuruşluk muvakkat teminat makbuzlarile Vilâyet Nafıa dairesinden alacakları fennî ehliyet vesikalarını hâmilen aynı gün ve saatte Müddeiumumilik makamına müracaatleri.

6 — Posta ile gönderilecek mektubların nihayet dördüncü maddede yazılı saate kadar gelmiş olması ve dış zarfın mühür mumile iyice kapanmış bulunması lâzımdır. Postada olacak gecikmeler kabul edilmez. (6157)

Istanbul Defterdarlığından:

Ankarada Maliye Meslek mektebine lise ve orta mekteb mezunu olanlardan müsabaka ile talebe alınacaktır.

1 — Müsabaka imtihanına gireceklerin:
A — 16 yaşından küçük ve 25 yaşından büyük olmamaları şarttır.
B — Askerlik çağında olanların askerliğini yapmış veya askerlikle alâkaları bulunmamış olmak lâzımdır. (Müeccel olanlar kabul edilmezler.)

2 — İmtihan evvelâ yazılı ve sonra sözlü olarak yapılacaktır.
İmtihan programı:
(Hesab, tarih, coğrafya ve medenî bilgiler.)

3 — Lise mezunlarının yazılı imtihanı 28/7/941 tarihine musadif pazartesi günü saat 14 te Defterdarlık binasında ve orta mekteb mezunlarının yazılı imtihanı 29/7/941 tarihine musadif salı günü saat 14 te keza Defterdarlık binasında yapılacaktır.

4 — Orta tahsili olanlardan mektebi muvaffakiyetle bitirenler 20 lira maaş veya 75 lira ücretle, lise tahsili olanlardan mektebi bitirenler 25 lira maaş veya 85 lira ücretle maliye memuru tayin edileceklerdir.

5 — Mektebin tahsil müddeti 2 senedir. Talebelere tedrisat ve staj müddetince mekteb yatakhanesinde veya Ankarada velileri nezdinde kalacaklarına göre yevmiye mukabili ayda 20-30 lira verilecektir.

6 — Müsabaka imtihanında muvaffak olup da mektebe kabullerine Maliye Vekâletince karar verilmiş olanlar lüzumlu olan vesaikle beraber Defterdarlığa nümunesine tevfikan noterlikçe tanzim edilmiş bir kıt'a taahhüd senedi de vereceklerdir.

7 — Yukarıdaki vasıf ve şartlar dairesinde imtihana girmek isteyenlerin 26/7/941 tarihine musadif cumartesi günü saat 13 e kadar bir istida ile tahsil vesikası, nüfus cüzdanı ve 4,5 X 6 eb'adında iki aded fotografı hamilen Defterdarlığa bizzat müracaat ederek fotograflı kabul kartı almaları ilân olunur. (5493)

İstanbul Vakıflar Direktörlüğü ilânları

CİNSİ	Miktarı		Muhammen bedeli Lira	K.	S.	İlk teminat Lira	K.	
Tereyağ	1500	kilo	1	50		168	75	Açık
Kuru üzüm	2500	»		37		69	37	»
Kuru kayısı	500	»		90		33	75	»
Beyaz peynir	1000	»		50		37	50	»
Makarna şehriye	5000	»		35		131	25	»
Nişasta	600	»		35		15	75	»
Pirinç unu	2000	»		25		37	50	»
Un	1500	»		19		21	37	»
Kaşar peyniri	250	»		90		16	87	»
Yumurta	75000	aded		1	60	90	00	»
Soğan	10500	kilo		5		39	37	»
Arpa	4200	»		8		25	20	»
Soda	3000	»		6		13	50	»
Petrol	800	»		19	50	11	70	»
Kuru bamya	75	»	1	10		6	19	»
Salça	2000	»		20		30	00	»

Gureba hastanesile imaretlere 941 malî senesi için lüzumu olan yazılı yiyeceklere istekli çıkmadığından eksiltmeleri on gün uzatılmıştır.

İhalesi 1/8/941 cuma gününe musadif saat 15 te İstanbul Vakıflar Başmüdürlüğü binasında toplanan Komisyonda yapılacaktır. Şartnameler hergün Levazım kaleminde görülebilir. (6178)

Tekirdağ Belediye Reisliğinden:

Tekirdağ Belediyesine aid elektrik fabrikasının Nafıa Vekâletinden musaddak üçüncü sınıf ehliyetnameyi haiz teknik bir müdüre ihtiyacı vardır.

Şehrî verilecek ücret miktarı yüz elli liradır.

Talib olanların Tekirdağ Belediye Reisliğine müracaatleri ilân olunur. (5452)

Devlet Demiryolları işletme U. M. den:

Muhammen bedeli (3750) lira olan 3000 kilo alüminyom sülyen (8/8/1941) cuma günü saat (11) on birde Haydarpaşada gar binası dahilindeki Komisyon tarafından açık eksiltme usulile satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin (281) lira (25) kuruşluk muvakkat teminat ve kanunun tayin ettiği vesaikle birlikte eksiltme günü saatine kadar Komisyona müracaatleri lâzımdır.

Bu işe aid şartnameler Komisyondan parasız olarak dağıtılmaktadır.

Bilecik Nafıa Müdürlüğünden:

17/7/941 inci perşembe günü saat 15 te kat'î ihalesi yapılmak üzere 2/7/941 tarihinden itibaren 15 gün müddetle kapalı zarf usulile eksiltmesi uzatılmış olan 21055 lira 31 kuruş keşif bedelli Bozüyük - Poyra - Eskişehir yolunun 2 + 285 — 28 + 300 üncü kilometreleri arasında ceman 9285 metre mikâb hendek hafrile 5 aded imalâtı sınaiye ve Bozüyük - Karaköy yolunun 0 + 000 — 10 + 504 üncü kilometreleri arasında ceman 6290 metre tul şose tamiratı esasiyesile 7 aded imalâtı sınaiye inşaatı eksiltmesine talib zuhur etmediğinden 18/7/941 tarihinden itibaren bir ay müddetle pazarlığa konulmuştur.

2 — Pazarlık 18/8/941 inci pazartesi gününe kadar Bilecik Nafıa Müdürlüğündeki Komisyonca yapılacaktır.

3 — İsteklilerin 2490 numaralı arttırma, eksiltme ve ihale kanunu mucibince ibrazına mecbur oldukları teklif mektublarını teminat mektub veya makbuzlarile Ticaret Odası vesikalarını ve işin devamı müddetince işbaşında bulunacağına dair bir mühendis veya fen memurundan alınmış taahhüdname müteahhidlik vesikasile bu iş için tatil günleri haric olmak üzere en az üç gün evvel müracaatle Vilâyetten alınmış fennî ehliyet vesikalarile birlikte saat 15 e kadar Komisyon Reisliğine verilmiş olması lâzımdır.

4 — Bu işe aid keşif evrakını Bilecik Nafıa Müdürlüğünde görebilirler. (6061)

Kırşehir Valiliğinden:

Kırşehir Köy Basımevi için 70 X 110 eb'adında elektrik, gaz ve benzinle icabında elle müteharrik bir tabı makinesi satın alınacağından satmak istiyenlerin fiat ve şartlarını bildirir teklif mektublarile Kırşehir Hususî Muhasebe Müdürlüğüne bildirmeleri ilân olunur. «4579» (6135)

İstanbul Emniyet Sandığı Direktörlüğünden:

940/2283

Emniyet Sandığına borclu ölü Kostanti varislerine ilân yolile tebliğ

Kostanti, Beyoğlu E. Kazancıbaşı, Ye. Cihangir mahalle Saatçi ve Somuncu sokak, eski: 20 mü. 20 mü. Ye. 26 numaralı bir hanenin tamamını birinci derecede ipotek göstererek 23/5/932 tarihinde 616/13532 hesab numarasile Sandığımızdan aldığı 5500 lira borcu 26/10/940 tarihine kadar ödemediğinden faiz, komisyon ve masarifile beraber borç 3933 lira 86 kuruşa varmıştır. Bu sebeble 3202 numaralı kanun mucibince hakkında icra takibi başlamak üzere tanzim olunan ihbarname borclunun mukavelenamede gösterdiği ikametgâhına gönderilmiş ise de borclu Kostantinin 3 sene evvel Alman hastanesinde öldüğü anlaşılmış ve tebliğ yapılamamıştır. Mezkûr kanunun 45 inci maddesi vefat halinde tebligatın ilân suretile yapılmasını âmirdir. Borçlu Kostanti mirasçıları işbu ilân tarihinden itibaren bir buçuk ay içinde Sandığımıza müracaatle murislerinin borcunu ödemeleri veya kanunen kabule şayan bir itirazları varsa bildirmeleri lâzımdır. Mirasçılar ipoteği kurtarmazlar veyahud başlıyan takibi usul dairesinde durdurmazlarsa ipotekli gayrimenkul mezkûr kanuna göre Sandıkça satılacaktır. Bu cihetler alâkadarlarca bilinip ona göre hareket edilmek ve her birine ayrı ayrı ihbarname tebliği makamına kaim olmak üzere keyfiyet ilân olunur. (6141)

İstanbul Deniz Komutanlığından:

Deniz Lisesi ve Gedikli Erbaş Mektebine talebe alınacak

Aşağıdaki şartları haiz olanlar Deniz Lisesile Gedikli Erbaş mektebine talebe olarak alınacaktır.

Deniz Lisesine girecek taliblerin:
1 — Yaşları birinci sınıf için 15 - 18
2 — Yaşları ikinci sınıf için 16 - 19 olacaktır.
3 — Bu yaşlardan altı ay büyük veya küçük olanlar da kabul edilecektir.
4 — Lise birinci sınıfa orta mekteb mezunları alınacağı gibi lisenin birinci sınıfında ikmale kalmış olanlar da alınacaktır.

Deniz Gedikli Erbaş Hazırlama Okuluna girmeğe taliblerin:
1 — Yaşları 11 - 17 olacaktır.
2 — Bu mektebe ilk mekteb mezunu alınacağı gibi orta okulun muhtelif sınıflarında ikmale kalmış olanlar da alınacaktır.
3 — Tahsilini yalnız bir sene zayi etmiş olanlar da alınacaktır.

Bu şartları haiz olup Deniz Lisesile Deniz Gedikli Erbaş Hazırlama okuluna girmek istiyen taliblerin 15 ağustos 941 tarihine kadar İstanbulda bulunanların Kasımpaşada Deniz Komutanlığına haricde bulunanların da mahallî askerlik şubelerine müracaatleri. (5708)

İnhisarlar Umum Müdürlüğünden:

Cinsi	Miktarı	Muh. Bedeli Lira K.	% 7,5 teminat Lira K.	Eksiltmenin şekli	Saati
Kauçuklu şerit	1000 metre	700 —	52 50	Açık eksiltme	11,45

1 — Mevcud nümunesi mucibince yukarıda cins ve miktarı yazılı kauçuklu şerit açık eksiltme ile satın alınacaktır.
2 — Muhammen bedeli, muvakkat teminatı ve eksiltme şekli hizasında gösterilmiştir.
3 — Eksiltme 1/8/941 cuma günü Kabataşta Levazım Şubesindeki Alım Komisyonunda yapılacaktır.
4 — Nümune sözü geçen şubede görülebilir.
5 — İsteklilerin eksiltme için tayin olunan gün ve saatlerde % 7,5 güvenme paralarile birlikte mezkûr Komisyona müracaatleri. (6030)

Cinsi	Miktarı	Arttırmanın şekli	Saati
İskarta kanaviçe	5096 Kg.	Açık arttırma	11,30 da
» çul	2320 »	» »	»

1 — İdaremizin Ahırkapı Bakımevinde mevcud yukarıda isim ve miktarı yazılı ıskarta sargılar açık arttırma ile satılacaktır.
2 — Pazarlığı 1/8/941 cumartesi günü hizalarında gösterilen saatlerde Kabataşta Levazım Şubemizdeki Satış Komisyonunda yapılacaktır.
3 — Nümuneler hergün Ahırkapı Bakımevinde görülebilir.
4 — İsteklilerin tayin edilen gün ve saatlerde teklif edecekleri fiat üzerinden % 7,5 teminat paralarile birlikte mezkûr Komisyona müracaatleri. (6080)

Kütahya Hava Satınalma Komisyonu Başkanlığından:

1 — 10.000 kilo sadeyağı kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.
2 — Eksiltme 11/8/941 pazartesi günü saat 15 te Kütahya Merkez Komutanlığı Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.
3 — Sadeyağının beher kilosunun muhammen bedeli 180 kuruş ve muvakkat teminatı 1350 liradır.
4 — Şartnamesini görmek istiyenler hergün Komisyona müracaat edebilirler.
5 — Eksiltmeye iştirak edecek olanların kanunun icab ettirdiği vesaikle birlikte verecekleri teklif mektublarını en geç 11/8/941 günü saat 14 e kadar makbuz mukabilinde Komisyona vermiş bulunmaları. (6129)

RADYO

Bu günkü program

7,30	Program	18,40	İncesaz
7,33	Müzik (Pl.)	19,00	Derdleşme
7,45	Haberler	19,15	Dans orkes.
8,00	Müzik (Pl.)	19,30	Haberler
8,30	Evin saati	19,45	Şarkılar
★		20,15	Rad. Gazetesi
12,30	Program	20,45	Şarkılar
12,33	Fasıl heyeti	21,00	Ziraat ta.
12,45	Haberler	21,10	Şarkılar
13,00	Fasıl heyeti	21,25	Konuşma
13,15	Müzik (Pl.)	21,40	Müzik (Pl.)
★		22,30	Haberler
18,00	Program	22,45	Dans Mü. (Pl.)
18,03	Dans orkes.	23,00	Kapanış.
18,30	Memleket pos		

Teşekkür

Sevgili kızımız Naciyenin vefatı üzerine gerek cenazesine refakat etmek, gerek telgraf ve mektub göndermek suretile sonsuz acı ve kederimize iştirak eylemek vefakârlığında bulunan akraba ve dostlarımıza en derin teşekkürlerimizin takdimine gazetenizin lûtfen vesatetini rica ederiz.

Merhumenin annesi: Eda Halimoğulları, teyzesi: Mediha Kapan

***

Ölümü ile bütün ailemiz efradını derin teessürler içinde bırakmış olan sevgili annemiz Bayan Servet Balioğlunun cenazesine bizzat iştirak eden, mektub ve telgraf ve telefonla beyanı taziyet ederek acılarımıza ortak olan bilcümle dost ve akrabaya ayrı ayrı teşekküre teessürümüz mâni bulunduğundan en har ve samimî teşekkürlerimizin iblâğına sayın gazetenizin tavassutunu rica ederiz.

Ailesi namına mahdumu
Kuştüyü Fabrikası sahibi
Ömer Balioğlu

ASKERLİK İŞLERİ

Şubeye davet

Eminönü Askerlik şubesinden:

940/941 ders devresinde Tıbbiye okulu, Veteriner okulu ve Fen Fakültesile Eczacı ve Diş tabibi okullarından mezun olanlar veya evvelce bu okullardan mezun olup her hangi bir sebeble sevkedilmemiş olanlar sevkedileceklerdir.

Bunlardan yoklamaya gelmiyenlerin hemen mezun olduklarını gösterir vesikalarile şubeye gelerek yoklamalarını yaptırmaları ve sevk için 28 temmuz 941 pazartesi günü saat 9 da şubede bulunmaları, bu ilân davetiye yerine geçeceğinden bu tarihte gelmiyenler hakkında kanunî muamele yapılacağı ilân olunur.

İstanbul Borsası 22/7/941

Londra	1	Sterlin	5,24
Nevyork	100	Dolar	129,20
Cenevre	100	İsv. Frc.	30,70
Madrid	100	Peçeta	12,9375
Yokoha	100	Yen	31,1375
Stokholm	100	İsveç K.	31,0050

ESHAM ve TAHVİLÂT

Sıvas - Erzurum %7 934 II. ilâ VII.	20,36
Anadolu Demiryolu Mümessil	44,—
T. C. Merkez Bankası	130,50

Askerî vaziyet

Stalin hattı harbleri ve son vaziyetler

(Baştarafı 1 inci sahifede)

bikatta bunun aksinin vâki olması elbet merak ve istifade ile tetkik olunmağa değer bir hâdise ve ciddî bir mevzu teşkil eder. Bahusus Anadolu ajansının Alman doğu cephesine gönderdiği hususî muhabirin, Peipus gölünün hemen cenubunda bulunan Pskov Sovyet istihkâmlarını görerek bunlar hakkında yazdığı telgraf okunduktan sonra, bu kadar kuvvetli ve güzel tahkim edilen bir hattın bu derece kolay ve çabuk düşmesine insan daha ziyade hayret eder.

Fakat bence, sebebler şimdiden anlaşılacak kadar açıktır. Stalin hattına taarruz henüz başlamak üzere iken bu müstahkem mevziin Baltık denizinden Karadenize kadar takriben 1500 kilometre uzunluğunda olması dolayısile boydan boya ve bitişik surette beton ve zırhla tahkim edilmiş bulunmasına imkân olmadığından birçok zayıf yerlerinin bulunacağına ve Almanların bu yerlerden istifade edeceklerine işaret etmiştim. Anadolu ajansının harb muhabiri de, şimdi, Stalin hattını tarife çalışırken, şöyle yazıyor:

«Rusların Majino hattını taklid ettikleri görülüyor. Fakat fennî malzemeleri daha fakirdir. İstihkâmların adedi daha azdır. Sonra Stalin hattında sistem birliği yoktur ilâh...»

Sovyetlerin, Stalin hattını ne miktar ve sıklıkta tahkimatla takviye ettiklerini bittabi bilemiyoruz. Fakat bu münasebetle söyleyebiliriz ki Almanların garbda Majino hattına karşı inşa etmiş oldukları Zigfrid hattının boyu, şimalde aşağı Ren ovasından cenubda İsviçre hududuna kadar, yalnız 600 kilometre tuttuğu ve bu cephenin 150 kilometrelik cenub kısmını 300 metreye kadar genişliği olan yukarı Ren gibi çok kuvvetli ve tabiî bir mânî teşkil ettiği halde bu mevzide 22000 aded beton ve zırhlı inşaat yapılmıştı.

Kezalik, Lüksemburg - Belçika - Fransa hudud köşesinin garbında Montmedyden İsviçre hududuna kadar tekmil boyu ancak 350 kilometre tutan Majino hattının, yukarı Ren'in teşkil ettiği kuvvetli mânile mahfuz olan 150 kilometrelik cenub kısmı bir yana bırakılarak 200 kilometre tutan asıl kısmında 40 kadar büyük müstahkem grup vardı. Bir müstahkem grup ise müteaddid beton tabya, zırhlı kule, yeraltı tüneli, kazemat vesaireden mürekkeb olarak genişliğine ve derinliğine büyük bir sahayı müdafaaya yarayordu.

Anadolu ajansı muhabirinin telgrafından anlayoruz ki, Stalin hattı Majino derecesinde kuvvetli tahkim edilmiş değildir. Fakat ayni muhabir, Alman subaylarının ifadelerine atfen, Rusların kendi istihkâmlarını Fransızlardan daha iyi müdafaa etmiş olduklarını bildirmektedirler. Bununla beraber umum hattın pek çabuk düştüğü meydandadır. Bunun asıl sebebi ise, 21 tarihli Cumhuriyet'te ve daha evvel izah ettiğim gibi, Sovyet hava ve kara ordularının 22 hazirandan 9 temmuza kadar süren büyük hudud savaşlarile Minsk ve Bialistok meydan muharebelerinde büyük zayiat vermiş olmalarıdır. Sovyetler, bu müddet zarfında en iyi askerlerinden yarım milyondan fazlasını ölü, yaralı ve esir olarak kaybettikleri gibi uçak, tank ve toplarının büyük bir kısmı da ya tahrib edilmiş veyabud düşman eline geçmiş bulunmakta idi.

Bu suretle anlaşılır ki Sovyet orduları hududlarda tecemmu yerine, Stalin hattında yığılsaydılar ve hududlarla ileri arazi kâfi seri ve hafif kuvvetlerle setrolunsaydı Stalin hattının hem daha çok dayanması mümkün olur ve hem de Almanlar burada çok daha ciddî güçlüklerle karşılaşmış bulunurlardı.

Anadolu ajansının Alman şark cephesine gönderdiği muhabir, görmüş olduğu Pskov Rus tahkimatını anlatırken bunların önlerinde arazi arızalarından istifade edilerek birçok tank ve piyade mâni silsilelerinin vücude getirilmiş olduğunu, arkasında da, mükemmel gizlenmiş ve maskelenmiş zikzak beton tabyalar ve döner büyük zırhlı top kuleleri bulunduğunu, ve yeraltı irtibat tünellerile kezalik yeraltı kışlalar, cepanelikler ve depolar ve ilâh tertibat olduğunu yazmakta ve sonra Peipus gölünün cenubundaki Alman tahkimatının nasıl alındıklarını anlatmaktadır ki biz bu babdaki tetkik ve mütalealarımızı yarına bırakarak biraz da bu günkü vaziyetten bahsedeceğiz.

Almanlar, iki gündenberi yaydıkları tebliğlerde Rus kıt'alarının mahallî mukavemet ve hatta mukabil taarruzlarının şiddetli olmakta berdevam olduğunu bildirmekle beraber Sovyet ordularında umumî bir maksad ve hedefin elde edilmesini gözeten bir sevk ve idare birlik ve insicamı kalmamış olduğunu ileri sürüyorlar. Eğer bu tebliğ hakikatin sadık bir ifadesi ise bundan, Sovyet kıt'alarının hayli bozulmuş ve hırpalanmış olmalarına rağmen mukavemette ve hatta mukabil taarruzlar yapmakta kusur göstermiyecek derecede talimli ve disiplinli oldukları neticesini çıkarmamak mümkün olmaz. Buna rağmen, Sovyet ordularının Stalin müstahkem hattında ancak pek az süren bir mukavemette bulunmaları onların daha evvelki meydan muharebelerinde ne derecelerde sarsılmış olduklarını gösterir.

Son Alman tebliği ise, Finlandiya cephelerinde Alman - Fin kıt'alarının mesafe kazandıklarını ve Ukraynada Rumen, Macar, Slovak ve Alman kuvvetlerinin ricat halinde bulunan düşmanı takib ettiklerini bildiriyor. Buna rağmen, Dinyester nehrinin munsabı doğusunda bulunan (Odesa) şehrinin henüz düşmemiş olmasından, takibin Dinyester üzerinden daha ziyade Kiyef cenub doğusuna doğru yapılarak Almanların Dinyeper'i Kremençug ile Kiyef arasından geçmeyi ve bu suretle Odesa'yı Kiyef'ten ayırarak her iki mıntakada bulunan Sovyet kuvvetlerini ayrı çevirerek esir etmeyi tasarladıklarını anlayoruz.

Almanlar Smolensk havalisinde bir Sovyet kıt'asını sardıklarından ve Moskovadan gelen taze bir zırhlı tümeni muharebe ile tahrib etmiş olduklarından da bahsetmektedirler. Bundan Sovyetler Birliğinin yeni kıt'alar teşkil etmek kudretinin tükenmemiş olduğu anlaşılır. Fakat harb esnasında alelâcele vücude getirilen bu gibi teşkilâtın kıymeti her yerde hemen daima ayni kalmıştır. Elhasıl Almanlar Moskova ve Leningrad istikametinde ilerlemekte ve Sovyetler de bu eski ve yeni hükûmet, mukavemet ve sanayi merkezlerini kolayca vermemek için bütün kudret ve gayretlerile muharebe ve mücadele etmektedirler. O halde şimdi olmakta olan muharebeler, evvelce de söylediğimiz gibi, Moskova ve Leningrad meydan muharebeleri olup kat'î mahiyetleri de sarih görülmektedir.

H. E. ERKİLET

Almanya Roosevelt'e ateş püskürüyor

(Baştarafı 1 inci sahifede)

merikanın bir uzvu gibi telâkki ettiğini ve sonunda orasını, şimdi Avrupa ile Afrika arasındaki mevcud vaziyeti örnek ittihaz ederek, istismar etmek niyetinde olduğunu şimdilik gizlemektedir.

Ruzvelt bu suretle yalnız kendi şahsî ihtiraslarını değil, fakat ayni zamanda ve bilhassa hedeflerine kolaylıkla varmak için Amerikan milletini istismar eden bazı kuvvetlerin dünyaya hâkim olmak arzularını ve kendisine verdikleri direktifleri tahakkuk ettirmek istemektedir. Bu kuvvetler, Ruvzelt, Reisicumhur olmakla onu emirlerine alan ve hâlâ Avrupada yenildiklerini kabul etmek istemiyen Masonluk ve beynelmilel Yahudilik kuvvetleridir. Bunlar hâlâ bir intikam harbi tahakkuk ettirmek için bolşevikliği harbe sokmakla bulabilecekleri en son kuvvetleri seferber etmeğe uğraşmaktadırlar. Bundan başka meş'um hedeflerine varmak için Lâtin Amerikası devletlerini de kullanmak istemektedirler.

Berlindeki Bolivya elçisi de ayrılıyor

Berlin 23 (a.a.) — D.N.B. Lapozdaki Alman elçisi Bolivya hükûmetine bir nota vererek memleketi terkine dair kararı şiddetle protesto etmiş ve Berlindeki Bolivya elçisinin de 3 gün zarfında Almanyayı terketmesi lâzım geleceğini bildirmiştir.

Ruzvelt, Alman nüfuzuna karşı tedbir alacak

Vaşington 23 (a.a.) — Reisicumhur Mister Ruzvelt, Almanların cenubî Amerikaya nüfuz etmelerine karşı yeni tedbirler alınması ihtimali olduğunu beyan etmiştir.

Amerikada Nazi teşkilâtı ve faaliyeti

Vaşington 23 (a.a.) — Âyan meclisi bahriye encümeni reisi Walsh umumî celsede beyanatta bulunarak demiştir ki:

«— Mahrem raporlara nazaran geçen sene içinde bahriyeye aid bazı tesisatın bulunduğu yerlerde bozgunucuların sebebiyet verdikleri yangınlar çıkmış ve kazalar olmuştur. Nazilerin Amerikadaki umumî karargâhı, San Fransisko'dadır. Deniz makamları Pasifik sahillerinde 400 kadar nazi ajanı bulunduğunu tahmin etmektedirler.»

Walsh, bozguncular tarafından bir Amerikan zırhlısının ziyaına sebebiyet verildiği takdirde bunun felâket olacağını söylemiş ve bahriyeye aid depoları korumak için sivil muhafaza teşkilâtı ihdasını istemiştir.

Bir İngiliz heyeti Amerikaya gidiyor

Londra 23 (a.a.) — İngiliz sanayi patron ve amelelerinden mürekkeb bir heyet, Amerikanın millî müdafaa sanayii hakkında malûmat ve vesaik elde etmek üzere Amerikaya gidecektir. Londra ile Vaşington, bu hususta mütekabil istişarelerde bulunacaklardır.

Eski bir harb muhalifi şimdi muharebeye taraftar

San Fransisko 23 (a.a.) — Geçen harbde Birleşik Amerikanın harbe girmesine muhalefet etmiş olan işçi lideri Tom Mooney şimdi Amerikanın harbe müdahalesi lehinde olduğunu bildirmektedir.

Mooney diyor ki:

«— Geçen harbde muhaliftim, zira o harb tamamen ticarî bir harbdi, bugün ise Birleşik Amerikanın ve dünyanın diğer kısımlarının Hitler tarafından bir dünya temerküz kampına muadil olacak bir nazi ekonomisi dahilinde cesaret altına alınmasına muhalefet ediyorum. Esas hürriyetlerimizi muhafaza için dövüşmekliğimiz lâzımdır.»

Hatırlardadır ki Mooney'in geçen harbdeki muhakemesi Birleşik Amerikanın en heyecanlı bir muhakemesi olmuş ve kendisi 1916 da San Fransiskoda dinamitli bir suikasdin mürettibi olmak suçundan müebbed hapse mahkûm edilmişti. Mooney hapiste iki sene kaldıktan sonra affedilerek 1919 da serbest bırakılmıştır.

İlk Türk kadın tiyatro san'atkârı

Afife dün Bakırköy hastanesinde vefat etti

Merhum Afife

İlk Türk kadın tiyatro san'atkârı Afife dün vefat etmiştir. Kendisi uzun müddettenberi Bakırköy hastanesinde tedavi altında bulunuyordu; fakat maalesef hayatının bu son acıklı yıllarında semtine hiç kimse uğramamış, meslekdaşları arasında da hatırını soran bulunmamıştır. Afife, Türk kadınlarının sıkı altında bulunduğu bir devirde, sahneye intisab etmek cesaretini göstermiş ve hatta ilk temsillerinde bu yüzden başına, polis tarafından tevkif olunmak gibi bazı hâdiseler de gelmişti. Cenazesi bu gün Bakırköy hastanesinden kaldırılacaktır.

Sovyet harb tebliği

(Baştarafı 1 inci sahifede)

çok yüksek olduğunu kabul etmek yerinde olur. Düşman, bombalarının çoğunu Moskova civarındaki ormanlara ve tarlalara atmıştır. Hiç bir askerî hedef ve endüstri hedefi hasara uğramamıştır.

Münferid düşman tayyareleri tarafından atılan yangın bombalarının çıkardığı yangınların sür'atle söndürülmesini temin eden itfaiyenin milis teşkilâtının ve Moskova halkının gösterdiği tam fegatii hareketi zikretmek lâzımdır.

Gece harekâtı

Moskova 23 (a.a.) — Bu sabahki Sovyet askerî tebliği:

Dün gece Sovyet kıt'aları Petrozavodsk, Porkhov, Smolensk ve Zitomir istikametlerinde muannidane dövüşmeğe devam etmişlerdir.

Cephenin diğer kısımlarında hiç bir mühim hâdise olmamıştır.

Sovyet hava kuvvetleri düşman zırhlı cüzütamlarına ve tayyare meydanlarına karşı yapılan harekâta devam etmişlerdir.

Dün gündüz ve gece Sovyet tayyareleri hava muharebeleri esnasında 39 Alman tayyaresi düşürmüş ve yerde bulunan bazı tayyareleri de ateşe vermişlerdir. Tahrib edilmiş olan tayyarelerin miktarı tespit edilmektedir. 17 Sovyet tayyaresi zayi olmuştur.

Sovyet tebliği ikinci Moskova akınının akim kaldığını bildiriyor

Moskova 23 (a.a.) — Ofi: Bu sabah neşredilen bir resmî tebliğe göre, 22-23 temmuz gecesi Alman hava kuvvetleri Moskovaya yeniden büyük mikyasta hücum etmek teşebbüsünde bulunmuşlardır. 150 tayyarenin iştirak ettiği bu teşebbüs birincisi gibi akim kalmıştır. Sovyet tayyareleri ve hava dafi topları düşman bombardıman tayyarelerinin Sovyet merkezine kadar gelmelerini men'e muvaffak olmuşlardır. Ancak bir kaç münferid tayyare şehre kadar gelebilmiştir.

Bazı evlerde çıkan yangınlar sür'atle söndürülmüştür. Bombardımandan bilhassa iki hastane zarar görmüştür. Bir çok ölü ve yaralı vardır. Hiç bir askerî hedefe isabet vâki olmamıştır.

Henüz tamamlanmamış bulunan rakamlara göre, Sovyet avcıları ve hava dafi kolları 15 düşman tayyaresi düşürmüşlerdir.

Ruslara göre Almanlar gaz kullanmağa hazırlanıyorlar

Moskova 23 (a.a.) — Bir Sovyet tebliğine göre, 15 temmuzda Pskov'da Zapadnaya, Psısna civarında cereyan eden muharebelerde geniş mikyasta gaz kullanılması hakkında talimatı ihtiva eden vesikalar ele geçirilmiştir.

Tebliğde Sovyet kıt'alarının kimya harbi hakkında talimatlar da ele geçirdikleri zikredilmekte ve «bunun, yıldırım harbi usulünün akim kalacağını kat'î olarak anlayan Alman faşizminin gizli bir surette yeni ve korkunc bir hareket hazırlamakta olduğunu tam bir surette göstermektedir» denilmektedir.

Stalin, Moskova hava müdafaa taşkilâtını takdir etti

Moskova 23 (a.a.) — Stalin, dün müdafaa komiseri sıfatile Moskovada bir günlük emir neşrederek, tarassud servislerinin, gece avcılarının, dafi bataryalarını kullanan topçuların ve projektör servislerinin tayakkuzu sayesinde Moskovaya karşı yapılan akında Alman tayyarelerinin dağıtıldığını söylemiş ve itfaiye teşkilâtına da ayrıca teşekkür etmiştir. Bu teşkilâtlar tarafından ittihaz edilen tedbirler sayesinde düşman tayyare teşekkülleri püskürtülmüş ve yalnız münferid tayyareler Moskova mıntakasına kadar nüfuz etmeğe muvaffak olmuşlardır.

Alman harb tebliği

(Baştarafı 1 inci sahifede)

ümidsiz gayretler, Sovyetler için kanlı zayiatla devam etmektedir.

20 temmuzda bir Sovyet tank teşekkülü, ihata edilmiş olan Sovyet kıt'alarından bir kısmını kurtarmağa teşebbüs etmiştir. Bu teşekkül evvelce dağıtılan Sovyet tanklarından müteşekkildi ve bunların bir kısmı hasara uğramış, bir kısmı da şöyle böyle tamir edilmişti. Taarruz eden bu nevi 150 Sovyet tankından 70 i muharebe meydanında kalmıştır.

Bir Sovyet fırkası imha edildi

Berlin 23 (a.a.) — Smolensk mıntakasında 20 temmuzda cereyan eden şiddetli muharebelerde bir Sovyet fırkasının tamamı ihata edilmişti.

Bolşeviklerin ümidsizce yaptıkları çıkış hareketleri şiddetli muharebelerden sonra Alman piyadeleri ve tankları tarafından tardedilmiştir.

Sıkı saflar halinde taarruz eden Sovyetler daha Alman hatlarına varmadan mitralyöz ateşile yere serilmişlerdir. İki gün süren muharebelerden sonra Sovyet fırkasının tamamı imha edilmiştir.

Fin tebliği

Helsinki 23 (a.a.) — Ofi: Sovyet - Fin cephesinin dün akşamki vaziyeti hakkında aşağıdaki malûmat verilmektedir:

«Hangoe muhasarası devam etmektedir.

Vipuri önünde Ladoga gölünün şimalinde eski Fin hatlarında muharebeler olmaktadır. Fin teşekkülleri Pitkaran - tanın ve eski hududun hayli ilerlerine varmışlardır.

Şarkî Karelide ve şimalde iş'ara değer bir hâdise olmamıştır.

Almanlar, demiryollarını keserek Leningrada doğru ilerlemektedirler. Leningrad etrafındaki münakale yolları ve Kronstadt'daki bataryalar bütün gece şiddetle bombardıman edilmişlerdir.»

Fin kuvvetleri ilerliyor

Helsinki 23 (a.a.) — Salâhiyetli bir membadan öğrenildiğine göre son 24 saat içinde Finlandiya kıt'aları şark cephesinde yeni büyük muvaffakiyetler kazanmışlardır. Bir Fin hücum müfrezesi Ladoga gölünün şarkında ve Sovyet topraklarında kendisine adedce çok üstün 3000 kişilik bir düşman alayını imha ve ayni zamanda muhtelif cinsten harb malzemesi iğtinam etmiştir. Cephenin müteaddid kısımlarında mühim Sovyet teşekküleri ihata edilebilmiştir. Diğer taraftan Sovyet Karelisinde sevkülceyş bakımından ehemmiyeti haiz bir çok yerler işgal edilmiştir. Düşmanın bütün cephe boyunca çekilmek ve yeni mevzilere yerleşmek teşebbüsünde bulunduğu zannedilmektedir.

Son 24 saat zarfında cereyan eden hava muharebelerinde ve dafi toplarımız tarafından 8 düşman tayyaresi düşürülmüştür.

Odesa bombalandı

Berlin 23 (a.a.) — D. N. B. bildiriyor: 22 temmuzda Alman harb tayyareleri Odesa limanına hücum etmişlerdir. Büyük yangınlar çıkarılmış ve şehrin garbındaki askerî hedeflerde infilâklar vuku bulmuştur. Petrol limanında petrol depolarına da isabetler vâki olmuştur. Limanın bu kısmında arkasından büyük yangınlar çıkan bir çok infilâklar müşahede edilmiştir.

Alman hava kuvvetlerinin geniş faaliyeti

Berlin 23 (a.a.) — Alman hava kuvvetleri 21 - 22 temmuz gecesi, Moskovadaki askerî hedeflerden başka şark cephesinde ricat etmekte olan Sovyet kollarına, demiryollarına, garlara ve tank toplantılarına hücum etmişlerdir. Bir çok tank ve her türlü nakil vasıtaları tahrib edilmiştir. Atılan bombaların bazıları nakliye trenlerine isabet ederek bunları tahrib etmişler ve yoldan çıkarmışlardır. Çerkasey ve Kremçung tren yolu kullanılmaz bir hale getirilmiştir. Hücumlar neticesinde Leningradla Moskova adasında işlemekte olan müteaddid trenler yoldan çıkarılmıştır.

Bir Sovyet alayının üçte biri kadınmış

Berlin 23 (a.a.) — D. N. B. ajansının öğrendiğine göre Smolensk'in şimali şarkisinde ihata edilen ve müteaddid huruc teşebbüslerinden sonra tamamile imha edilen bir Sovyet alayının üçte ikisinin Kızıl askerlerden, mütebakisinin de asker üniforması giydirilmiş kadınlardan müteşekkil olduğu görülmüştür. Bunların dosyalarından ve kadınların üzerinde çıkan hüviyet cüzdanlarından anlaşıldığına göre 18 temmuzda bu alayı takviye için Moginsk'ten bir kadın taburu gönderilmiştir.

İki Alman şehrinde bayraklar yarıya indirilmiş

Londra 23 (a.a.) — Röyter: İyi malûmat alan bitaraf kaynaklardan gelen haberlere göre, Baden kolordusunun şark cephesinde verdiği zayiat münasebebile Constanz'da ve Baden eyaletinin diğer şehirlerinde Alman bayrağı yarıya indirilmiştir.

Rumen Kralı millete hitab etti

Bükreş 23 (a.a.) — Rumanya ajansı bildiriyor:

Rumanya Kralı Mihail, radyoda söylediği bir nutukta, ecdad topraklarının kurtarılması için kanlarını feda eden Rumen ve Alman kahramanlarına kendi minnettarlığile Kraliçe ve memleketin minnettarlığını bildirmiştir.

Başvekilin zevcesi Bn. Antonesko da harb yaralılarına tatlı sözler söylemiştir.

Başvekil muavini, Mihail Antonesko da Rumen ve Alman kahramanlarının menkibesini heyecanlı bir lisanla tebcil etmiş ve derin minnettarlığını arzetmiştir.

Başvekil muavini, devletin kahramanlarla ve onların ailesile meşgul olacağını ilâve etmiştir.

Hitler, Rusyaya şimdiden vali tayin etti

Ankara 23 (Radyo gazetesi) — Alman - Rus harbi hakkında her iki tarafın verdiği haberler birbirine uymamaktadır. Ancak Almanlar zaferi kazanacaklarını o kadar kat'î telâkki ediyorlar ki, Hitler şimdiden Rusya için umumî bir vali bile tayin etmiştir.

Japonya Hindiçiniye saldırıyor!

(Baştarafı 1 inci sahifede)

müştür. General Sumita ile Amiral Decoux arasında üç gün içinde yapılan mülâkatların üçüncüsü yarın vuku bulacaktır.

Hanoi'de müzakereler devam ediyor

Hanoi 23 (a.a.) — Röyter bildiriyor: Fransız Hindiçini Umumî Valisi Amiral Decoux ile Japon askerî heyeti reisi General Sumita, hükûmetlerinden yeni talimata intizaren Japon mutalebatının tatbikatına aid hususatı müzakere ediyorlar.

Japonların uydurduğu bahanelere cevab

Singapur 23 (a.a.) — Singapur radyosu dün akşam ingilizce ve fransızca olarak yaptığı neşriyatta Büyük Britanyanın Hindiçinide bazı yersiz tedbirler almak tasavvurunda olduğu hakkındaki Japon şayialarını kat'î olarak yalanlamıştır. 2 radyo tarafından neşredilen deklârasyonun metni şudur:

Singapurun iyi malûmat alan mahfilleri İngilizler tarafından Hindiçinide bazı tedbirlerin alınmak üzere olduğundan bahseden şayiaları büyük bir hayretle karşılamaktadır. Bu kabil tedbirler asla mevzuu bahis değildir. Ve bu şayiaların bir Japon hareketi için zemin hazırlamak üzere yapılmış olması mümkün bulunmaktadır. İngiliz müdahalesi ihtimalini ileri sürerek Hindiçinide yapılacak yeni Japon taleblerini haklı göstermeğe çalışması mümkün bulunmaktadır. İngilterenin Hindiçinî hakkındaki siyaseti daima memleketin her türlü haricî müdahaleye karşı bütünlüğünü muhafaza eylemesine yardım etmek olmuştur. Bu maksadla İngiltere Hindiçinî ile ticaret münasebetlerinin idamesine çalışmış ve bu memleketteki makamların vaziyetini baltalamak teşebbüsünü teşciden imtina eylemiştir.

Vişinin Amiral Decouxya kuvvetli bir tazyikte bulunduğu anlaşılmakta ve Amiralın bu tazyika mukavemet edebileceği umulmaktadır.

Berline göre Japonya, Hindiçininin tamamiyetini muhafaza edecekmiş

Berlin 23 (a.a.) — Yarıresmî bir kaynaktan bildiriliyor:

Berlindeki siyasî mahfillerde bugün haber alındığına göre, Japon hükûmeti İngilterenin Fransız Hindiçinisi hakkında bazı niyetler beslediğini öğrenmiştir. Japonların bu gibi niyetlerin tahakkukuna bütün vasıtalarla mâni olmak azminde olduklarına dair Berlin siyasî mahfillerinde kat'î kanaat mevcuddur.

Bu münasebetle Hindiçininin arazi tamamiyetini müdafaa etmek niyetini açıkça tebarüz ettiren Fransız matbuatı neşriyatı hatırlatılmaktadır.

Berlinde bu meseleler hakkında Fransız ve Japon hükûmetleri arasında bir noktai nazar teatisi vuku bulması ihtimalinden de bahsedilmektedir.

Japonya yeni tecavüze kalkışırsa?

Vaşington 23 (a.a.) — Bahriye Nazırı albay Knox, bugün gazeteciler toplantısında demiştir ki:

«— Uzakşarktaki son inkişaflara Japonyada sansür konulmuş olması, dünyanın o kısmında yeni askerî hareketlerin vuku bulacağını gösterir. Oralarda bir hareket bekleyiniz. Hem de bu hareket pek kısa bir zamanda vuku bulacaktır.»

Bu hareketin hangi istikamette olacağı meselesini münakaşadan imtina eden albay Knox, bunun şimale mi, yoksa cenuba mı tevcih edeceğini hiç kimsenin söyliyemiyeceğini beyan etmiştir.

Diğer bir suale cevab veren albay Knox, şöyle demiştir:

«— Pasifikte Amerika donanması, Amerikanın Uzakşark siyasetini tatbik etmek için icab edecek her şeyi yapacak vaziyettedir.»

M. Welles Japon elçisini kabul etti

Vaşington 23 (a.a.) — Hariciye Müsteşarı M. Welles, bu akşam saat 20 de Japon büyük elçisi Amiral Nomura'yı kabul etmiştir.

M. Nomura, Hariciye Nezaretinde sık sık görülen bir zat değildir, ve Hariciye Nezaretine davet edildiği haberi tam Amerikanın Japonyaya yeni bir ihtarda bulunmağa hazırlandığını gösteren alâmetlerin çoğaldığı bir zamana tesadüf etmektedir.

Amerika hükûmeti Pasifiği tehdid eden askerî harekât münasebetile burada sulhun muhafazasile Amerikanın alâkadar olduğunu Japonyaya ihtar edecektir.

Eden'in verdiği izahat

Londra 23 (a.a.) — Avam Kamarasında Edenden Büyük Okyanusun cenubundaki beynelmilel vaziyet hakkında malûmat verilmesi istenilmiştir.

Eden, cevab vererek demiştir ki:

«— Hükûmeti Kraliye, Japon hükûmetinin Hindiçininin cenubunda deniz ve kara ve hava üsleri elde etmek için harekete geçmek niyetinde bulunduğunu haber almıştır.

Bu söylenilen sözler, Japon matbuatının Hindiçinî ve Siyam münasebetile İngiltereye karşı açmış olduğu mücadele ile müterafik olduğundan dolayı çok manidardır. Bu fırsattan bilistifade İngilterenin Hindiçinî ve Siyam hakkında hiç bir emeli olmadığını beyan ederiz. Bu iki memleket, bizim nazarımızda iki müstakil memlekettir ve münasebetlerimiz ancak ticaridir.»

Vişinin ve Vaşingtonun hareket tarzı malûm değil

Vaşington 23 (a.a.) — Röyter:

Vişinin Japon talebleri karşısında ne gibi tedbirler alacağı hakkında hiç bir iş'ar ve işaret yoktur. Keza Vaşingtonun hattı hareketi hakkında da hiç bir malûmat yoktur. Ültimatom müddeti bugün munkazi olmaktadır.

Hindiçini teşebbüsü Rusyaya hücumu gizlemek içinmiş

Şanghay 23 (a.a.) — Röyter: İyi haber alan Sovyet mahfilleri Japonyanın Siberyaya karşı muhtemel bir teşebbüste bulunacağını zannetmektedirler. Bu mahfillerde Hindiçinide bir hâdise çıkarsa bunun Mançuri hududundaki faaliyeti gizlemeğe yarayacak bir duman perdesi olacağı kanaati izhar edilmektedir.

Japon Hariciye Müsteşarı niçin azledilmiş?

Londra 23 (a.a.) — Röyter ajansının diplomatik muharririnin bildirdiğine göre, her ne kadar Londra salâhiyetli mahfillerinde sarih malûmat alınamamışsa da kabine değişikliklerine rağmen Japonyanın niyetleri hakkında endişe uyandırıcı şayiaların devam etmesi manidar telâkki edilmektedir.

Japonyanın, Hindiçini için temiz niyetler beslediği hakkında İngiliz büyük elçisi Sir Robert Craigie'ye kat'i teminat vermiş olan Japon Hariciye Nazır muavini Ohaşi'nin kendi talebi üzerine vazifesinden affedilmiş olması şayanı kayıd görülmektedir.

Bugünkü merasim

Lozan günü Üniversitede törenle kutlanıyor

(Baştarafı 1 inci sahifede)

daha zengin bir kutlama programı hazırlamıştır. Bu programa göre, saat 17 de Üniversite merkez binasında yapılacak merasime, Şehir Bandosunun çalacağı İstiklâl marşile başlanacaktır. Bundan sonra Rektör, «Lozanı niçin kutlulayoruz?» mevzulu bir konferans verecek, bunu profesör Tahir Tanerin «Adlî bakımdan Lozan» konuşması takib edecektir. Profesör, Lozana aid hatıralarını da nakledecektir.

Lozan günü, ayni zamanda hukukçuların da bayramı olduğundan Baro reisi Mekki Hikmet Gelenbek «Avukat gözü ile Lozan» adlı bir konferans verecektir.

Rektörlük, Lozan gününde her sene bir gazetecinin de sıra ile söz söylemesini kararlaştırmıştır. Bu sene o sıralarda Lozanda bulunan, eski gazetecilerden Ordu meb'usu Ahmed İhsan Tokgöz «Gazeteci gözü ile Lozan» mevzulu bir konferans verecektir.

Merasimde Üniversiteli gencler de, Lozanı genclik gözü ile tetkik edeceklerdir.

Halkevlerinde

Lozan gününün kutlulanması için Halkevleri de birer program hazırlamışlardır. Beyoğlu Halkevinde saat 17,30 da yapılacak toplantıda, Ev reisi Ekrem Tur, Lozan zaferi hakkında bir konferans verecek, konferanstan sonra koro tarafından bir konser verilecektir.

Eminönü Halkevindeki merasim saat 21,30 da yapılacaktır. Açış nutkunu C. H. P. İstanbul Vilâyet idare heyeti reisi ve İzmir meb'usu Reşad Mimaroğlu söyliyecektir. Halkevi reisi doktor Yavuz Abadanda «Lozanın mahiyeti ve değeri» mevzulu bir konferans verecektir. Bundan sonra Halkevi temsil şubesi «Ateş» piyesini temsil edecektir.

Diğer Halkevlerinde ayni şekilde merasimler yapılacak, konserler verilecektir.

Ankara Halkevinde

Ankara 23 (Telefonla) — Lozan muahedesinin imzalandığı günün 18 inci yıldönümü yarın akşam Ankara Halkevinde merasimle kutlanacaktır. Bu münasebetle Mümtaz Faik Fenik, Lozan hakkında bir konuşma yapacak ve Halkevi amatörleri tarafından İstiklâl piyesi oynanacaktır.

HATAYDA ŞENLİK

(Baştarafı 1 inci sahifede)

yecanlı bir nutku ile Hatay meb'usu Cevdetin bir hitabesi takib eylemiştir. Kahraman ordumuzla mektebliler, genclik teşkilâtı ve esnaf birliklerinin geçişleri bu merasimde hazır bulunan on binlerce Hataylının en içten sevgi tezahürü ile karşılanmıştır.

Bundan sonra valimiz Hatayın meçhul şehidler âbidesinin açılış törenini yapmıştır.

700 kişilik gardenparti

Kurtuluş bayramı münesebetile İskenderunda altı bölgenin iştirakile büyük deniz sporları yapılmıştır. Akşam da vali konağında 700 kişilik bir garden parti verilmiş ve garden partiye millî kıyafetlerile köylülerimiz de iştirak etmişlerdir.

Şark Afrikadaki İtalyan ordusu

(Baştarafı 1 inci sahifede)

düşmana bir miktar zayiat verdirilmiştir. Bizim zayiatımız hafiftir.

Diğer cephelerde keydedilecek bir şey yoktur.

Alman tayyarelerinin Süveyşe hücumu

Berlin 23 (a.a.) — D. N B. ajansının öğrendiğine göre Alman savaş tayyareleri evvelki gece Süveyş kanalı civarında ve Amer gölü kenarında bulunan El-Kabit tayyare meydanını bombalamışlardır. Kışlalara ve tayyare meydanı etrafındaki çadırlara tam isabetler vaki olmuştur. İki büyük yangın çıkmıştır.

Ayrıca Portsaid'e de hücum edilmiş ve bombardımanların muvaffakiyetle neticelendiğini gösteren büyük yangınlar çıktığı müşahade edilmiştir.

İtalyan tebliği

Roma 23 (a.a.) — İtalyan orduları umumî karargâhının 411 numaralı tebliğı:

Şimalî Afrikada Tobruk cephesinde topçu faaliyeti görülmüştür. Alman tayyareleri, müstahkem mevkideki tayyare dafi bataryalarının mevzilerine hücum etmişlerdir.

Sollum cephesinde tayyarelerimiz, düşmanın motörlü vesaitine ve barakalarına hücumlarda bulunmuşlar ve buralara isabetli endahtlar yapmışlardır.

İngiliz tayyareleri, Bingazi şehrini bombardıman etmişlerdir.

Şarkî Afrikada düşman tayyareleri, Gondar'a akınlar yapmışlardır.

Zikre şayan bir yenilik yoktur.

Almanya, İzmir sergisine iştirak ediyor

İzmir 23 (a.a.) — Almanya hükûmeti İzmir enternasyonal fuarına resmen iştirak edeceğini bildirmiştir. Bu maksadla Berlinden gelen mütehassıs bir heyet sergi sarayında kendilerine ayrılan hususî paviyonda tetkikler yaptıktan sonra Berline gitmişlerdir.

Bir cesed bulundu

Dün Sebze Hâlinin önünde bir cesed bulunmuştur. Denize düşeli bir hafta kadar olduğu zannedilen cesed, amele kıyafetli bir şahsa aiddir. Fakat hüviyeti teşhis edilememiştir. Tabibi Adlî Enver Karan cesedi muayene etmiş ve hüviyetinin tahkiki için Morga kaldırılmasına karar vermiştir.

Lozan zaferimiz

(Başmakaleden devam)

Orfaasya hanlığından da aşağı bir derkeye atılmış oluyordu.

Lozanı doğuran millî mücadele en kahir bir azim ve irade ile yalnız iki hedefi gözönünde tutmuştur:

1 — Millî Misak hududları dahilinde bir millî Türk vatanı.

2 — En ufak müdahaleyi kabul etmiyen tam hürriyet ve istiklâl.

Millî Mücadele vatan evlâdlarının sel gibi akıtılmakta tereddüd olunmıyan mubarek kanları pahasına bu iki hedefin ikisine de vardı. Lozan bu hakikati tesbit ve tasdik eylemiştir. Ve böylelikle Lozan bizim bugünkü, yarınki, ebediyete kadar uzanacak hayatımızın temeli olmuştur. Bunun içindir ki Lozan dediğimiz zaman biz düne aid herhangi tarihî bir hâdiseyi değil, bugüne, yarına aid ve ebediyete sürecek hür ve müstakil hayatımızı anlayoruz.

Haşmetli zamanlarında Osmanlı İmparatorluğundaki Türk kudreti harikulâde idi. Bu imparatorluğun tasfiyesine zaruret hasıl olduğu zaman ayni Türk kendisine millî bir vatan kurmakta ayni kudreti gösterdi. Tekbaşına Lozan Türkün varlığını imparatorluğun bütün kudret ve şevketini karşılayan ve hatta onu gölgede bırakan bir azametle tebarüz ettirmiştir. Demek ki hasta adam ifadesi şekle aid bir hatadan ibaretti. Türk milleti, imparatorluk şeklinde yaşayamıyan devletten tam hür ve müstakil millî bir vatan çıkarmak kudretini filiyatile isbat etti. Bu harikanın ifadesi olan Lozan artık hergünkü hayatımıza hâkimdir.

Geçen Umumî Harbin sonunda sanki şarkta bir âlem yıkılmıştı. Biz o yıkıntı içinden dünyanın hayret gözleri önüne her manasile yepyeni bir devlet çıkardık. Bu yeni devleti kuran Türk milleti, müterakki milletlerle omuz öpüşen yeni hayatın bütün icablarını kavramış olduğu için memleketin maddî ve manevî yükselişi yolunda da harikalar yarattı. Yeni devletin toprakları aradan geçen pek az zamanda bütün imparatorluk devrinin yaptığından ve hatta yıktığından fazla maddî ve manevî terakkilere mazhar oldu.

Dost ve düşman herkesin hayret ve hürmetle teslim ettiği bir hakikattir ki bu Türk milleti bizatihi büyük mukadderat sahibi bir millettir, ve ona çok parlak yarınlar mev'uddur.

Lozanda ne yaptık? Millî Misak hududlarımızı kılıcımızın sert ve keskin ucile çizdiğimiz için konferans bu vakıayı tesbit etmekte hiç zorluk çekmiyecekti ve çekmedi. Biz Lozanda bundan daha mühim olarak kapitülâsyonları kaldırttık. Ebedî Şef Atatürkün şaşmaz ve sarsılmaz prensipine göre biz bunsuz sulh yapamazdık. Başmurahhas İsmet İnönü Lozanda Büyük Başbuğun tam mümessili ve milletin adeta ruhundan kopmuş tercümanı olarak davamızı kudretle müdafaa etti. Lozanda muhatablarımız olan memleketlerin murahhasları yeni doğan Türk devletinin en kat'î hürriyet ve istiklâlini kabulden başka çare bulamadılar.

Boğazlara aid olarak tek eksiği de ayni şefler, Montrö konferansında bertaraf ederek hür ve müstakil Türk vatanı bütünlüğünün maddî ve manevî en şerefli ve en menfaatli şartlarını ikmal etmiş oldular.

Hürriyet ve istiklâlimizi elimize alarak zafer yastıkları üstünde uykuya yatmamış olmaklığımız Lozanın iliklerimize kadar işlemiş canlı hakimiyetinin her gün daha parlak surette devamını göstermiştir ve göstermektedir. Milletin ve devletin hürriyet ve istiklâli ancak kendi mütemadi çalışmalarımızla ayakta duracağını biliyorduk. Öyle çalıştık ve öyle çalışmaktayız: Hep Lozan ruhile, daima uyanık, hassas, başarıcı ve azimkâr.

Bugün dünya eşsiz bir buhranın önünde sarsılırken Türk vatanı bütün şan ve şerefile ayakta ise bunu evlâdlarının hep Lozan ruhile hareket etmelerine borçludur. Hürriyet ve istiklâlimize yan gözle bakılmasına tahammül edemeyiz, ve bu hassasiyetimizin müsbet neticeler vermesi için de milletçe ve hükûmetçe her gün daha kuvvetli olmağa azamî dikkat ve itina ile uğraşıyoruz. Demek ki hiç bir an fasılası olmaksızın hep Lozan zihniyetile yaşayoruz.

İşte Lozan böyle bir şeydir: Damarlarımızda dolaşan kan gibi, hayatlarımızı yürüten ruh gibi bir şey. Ve bu her gün daima daha ziyade böyle olarak devam edecektir: Ebediyetin bitip tükenmez enginlerine kadar.

YUNUS NADİ